

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 11
im. Jana Pawła II
ul. Wiśniowa 5 ; 08-110 Siedlce**

**INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA
POŻAROWEGO**

Zatwierdził:

Opracował:

Siedlce 2012 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP -----	3
2. USTALENIA ORGANIZACYJNE -----	6
3. WARUNKI OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCE Z PRZEZNACZENIA, SPOSOBU UŻYTKOWANIA -----	10
3.2 Zagrożenie pożarowe-----	12
3.3 Drogi rozprzestrzeniania się pożaru.-----	14
4. OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWOŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM, WYMAGANIA PRZECIWOŻAROWE DLA INSTALACJI I URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH W BUDYNKU. -----	15
5. ZASADY ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU POŻARÓW -----	17
6. WARUNKI I ORGANIZACJA EWAKUACJI LUDZI ORAZ PRAKTYCZNE SPOSOBY ICH SPRAWDZANIA -----	19
6.1. Struktura decyzyjna kierowania ewakuacją-----	20
6.2. Przebieg ewakuacji-----	20
6.3. Zadania i obowiązki pracowników w przypadku ewakuacji-----	20
6.4. Sposoby prowadzenia ewakuacji-----	22
6.5. Treningi ewakuacyjne-----	29
7. ANALIZA WYPOSAŻENIA OBIEKTU W GAŚNICE -----	31
8. SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM -----	35
9. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU LUB INNEGO MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA -----	41
9.1. Zasady alarmowania Obiektu o zaistniałym zagrożeniu-----	41
9.2. Zasady postępowania użytkowników obiektu do czasu przybycia służb ratowniczych-----	41
9.3. Obowiązki organizatora akcji ratowniczej-----	42
9.4. Obowiązki osób biorących udział w akcji ratowniczej i kierowanie akcją-----	42
9.5. Obowiązki służby dozoru obiektu-----	44
9.6. Zabezpieczenie pogorzelniska-----	44
9.7. Zasady postępowania w innych sytuacjach awaryjnych-----	45
10. ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI -----	46
11. POSTANOWIENIA KOŃCOWE -----	48
12. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU -----	49
13. KARTA AKTUALIZACJI OPRACOWANIA -----	51
14. SPOSOBY ZAPOZNANIA UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTU, W TYM ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW, Z PRZEPISAMI PRZECIWOŻAROWYMI ORAZ TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI	52
ZAŁĄCZNIK I -----	54
ZAŁĄCZNIK II -----	55
ZAŁĄCZNIK NR III -----	56
ZAŁĄCZNIK NR IV -----	59
ZAŁĄCZNIK NR V -----	65
ZAŁĄCZNIK NR VI -----	77

1. W S T Ę P

Zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2009r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zmianami) ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia i mienia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

1. zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
2. zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
3. prowadzenia działań ratowniczych.

Osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja, korzystająca ze środowiska przyrodniczego, budynku, obiektu lub terenu obowiązana jest zabezpieczyć użytkowane środowisko, budynek, obiekt lub teren przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem tj. innym niż pożar i klęska żywiołowa zdarzeniem, wynikającym z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne i ekologiczne) stanowiącym zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia.

Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, zapewniając jego ochronę przeciwpożarową, obowiązany jest:

- przestrzegać przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- wyposażyć budynek w sprzęt ratowniczy i pożarniczy oraz środki gaśnicze,
- zapewnić osobom przebywającym w budynku, w obiekcie lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- przygotować budynek, obiekt lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,
- ustalić sposoby postępowania na wypadek pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

Stosowanie tych wymagań w praktyce, zarówno w sferze organizacyjnej jak i technicznych środków zabezpieczeń przeciwpożarowych, odbywa się przez określenie

zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym, stosownie do podziału kompetencji. Egzekwowanie realizacji tych obowiązków dokonuje Zarządzający obiektem – Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 11, osobiście lub poprzez upoważnione osoby.

Niniejsze opracowanie dotyczy budynku Szkoły Podstawowej Nr 11 im. Jana Pawła II w Siedlcach ul. Wiśniowa 5 -(zwanej w dalszej części opracowania obiektem) i określa organizację ochrony przeciwpożarowej oraz zasady postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia na terenie obiektu.

Podstawowym celem niniejszego opracowania jest ocena realnych zagrożeń występujących w obiekcie, określenie niezbędnych sił i środków do podjęcia skutecznej akcji ratowniczej. Szczególnie istotnym będzie określenie zasad postępowania dla kierownictwa, dozoru i pracowników na wypadek powstania pożaru czy innego nagłego zdarzenia do czasu przybycia profesjonalnych jednostek ratowniczych.

Właściwe zabezpieczenie własnego stanowiska pracy przed podjęciem akcji ratowniczej w innym miejscu, rozpoznanie źródeł i wielkości zagrożenia, podjęcie próby ograniczenia jego skutków oraz udzielenie pomocy poszkodowanym a także przygotowanie warunków do działania specjalistycznym podmiotom ratowniczym (straży pożarnej, policji, pogotowiu ratunkowemu itp.) to zadania, które powinny być realizowane przez kierownictwo, nadzór i pracowników od początku zaistnienia zdarzenia. By cele te były możliwymi do osiągnięcia, niezbędnym będzie:

1. Aktualizowanie niniejszej dokumentacji w zależności od zmian ilościowych i jakościowych w zagospodarowaniu i wyposażeniu pomieszczeń.
2. Wstępne i okresowe szkolenie pracowników między innymi w zakresie występujących zagrożeń i możliwości ich likwidacji.
3. Przeprowadzanie okresowych ćwiczeń praktycznych w likwidacji występujących zagrożeń i ich skutków, w tym z wykorzystaniem sprzętu przydatnego w likwidacji danego rodzaju zagrożeń.

Podstawą opracowania niniejszej instrukcji bezpieczeństwa pożarowego jest § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7

czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. Nr 109, poz. 719).

W opracowaniu wykorzystano:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75 z 2002r., poz.690 z późn. zmianami).
- Ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380, z późniejszymi zmianami).

2. USTALENIA ORGANIZACYJNE

Celem opracowania jest ustalenie wymagań przeciwpożarowych w zakresie organizacyjnym, technicznym, porządkowym itd., jakie należy uwzględnić w czasie eksploatacji obiektu.

Opracowanie określa:

- charakterystykę obiektu i wymagania przeciwpożarowe,
  - zasady zapobiegania możliwości powstawania pożaru,
  - zasady zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo,
  - rodzaje, zasady działania i rozmieszczenie gaśnic,
  - rodzaje zastosowanych technicznych środków zabezpieczeń przeciwpożarowych ochrony czynnej i biernej,
  - rodzaje i zasady stosowania znaków ewakuacyjnych i ochrony przeciwpożarowej,
  - organizację i warunki ewakuacji,
  - zasady (instrukcje) postępowania na wypadek powstania pożaru,
  - obowiązki osób funkcyjnych i pracowników,
  - zasady zaznajamiania użytkowników z przepisami przeciwpożarowymi.
- Wszyscy użytkownicy obiektu zobowiązani są do zapoznania się z treścią opracowania i przestrzegania jego ustaleń.
  - Przyjęcie do wiadomości postanowień opracowania użytkownicy potwierdzają własnoręcznym podpisem. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 1 do opracowania. Oświadczenie należy włączyć do akt osobowych pracownika.
  - Przyjęcie do wiadomości postanowień Instrukcji pracownicy potwierdzają własnoręcznym podpisem. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr1 do Instrukcji. Oświadczenie należy włączyć do akt osobowych pracownika. Za wprowadzenie w życie postanowień instrukcji podległym pracownikom odpowiedzialny jest zarządzający obiektem lub zarządzający działem administracyjno-gospodarczym.
  - Niniejsze opracowanie nie zwalnia od konieczności poznania i przestrzegania wymagań ochrony przeciwpożarowej określonych w przepisach szczególnych, wewnętrznych zarządzeniach, zaleceniach upoważnionych organów kontrolnych.

W czasie eksploatacji obiektu należy przestrzegać przepisów profilaktycznych dot. zasad bezpieczeństwa pożarowego, ograniczając w ten sposób możliwość powstania i rozprzestrzeniania się pożaru, a także gwarantując środki ratownicze na wypadek powstania pożaru. W szczególności należy przestrzegać następujących ustaleń:

- Użytkownik pomieszczeń jest zobowiązany do umieszczenia w miejscach ogólnodostępnych i widocznych wykazu telefonów alarmowych oraz instrukcji postępowania na wypadek powstania pożaru.
- Należy oznakować zgodnie z Polskimi Normami:
  - drogi, wyjścia i kierunki ewakuacji,
  - miejsca usytuowania urządzeń przeciwpożarowych (hydranty wewnętrzne, gaśnice, przyciski pożarowe, ręczne ostrzegacze pożarowe, przeciwpożarowe wyłączniki prądu),
  - elementy sterujące urządzeniami przeciwpożarowymi,
  - miejsce składowania materiałów pożarowo-niebezpiecznych.
- Zabronione jest uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do urządzeń sterujących instalacjami technicznymi, mającymi wpływ na bezpieczeństwo pożarowe budynku, a zwłaszcza do włączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnic, hydrantów wewnętrznych i przycisków pożarowych i sterowniczych uruchamiających instalacje przeciwpożarowe w obiekcie).
- Dla zapewnienia warunków bezpiecznej ewakuacji osób na terenie obiektu zabrania się:
  - składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji,
  - ustawiania w przejściach jakichkolwiek przedmiotów utrudniających prowadzenie ewakuacji osób i mienia, w sposób ograniczający wymagane przepisami minimalne szerokości dróg ewakuacyjnych,
  - zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe otwarcie,

- uniemożliwiania lub ograniczania dostępu do wyjść ewakuacyjnych,
- eksploatacji pomieszczeń bez kompletnego oznakowania dróg, wyjść i kierunków ewakuacji zgodnie z Polską Normą.
- Instalacje i urządzenia techniczne należy użytkować w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta, a w szczególności należy poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji; eksploatacja urządzeń i instalacji w złym stanie technicznym jest zabroniona.
- Elektryczne urządzenia ogrzewcze lub inne źródła wydzielania ciepła należy ustawiać na podłożu niepalnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta.
- Należy stosować na osłony punktów świetlnych materiały niepalne lub trudno zapalne, jeżeli umieszczone są w odległości mniejszej niż 5 cm od żarówki.
- Oprawy oświetleniowe oraz osprzęt instalacji elektrycznych instalować należy na podłożu niepalnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem.
- Zanieczyszczenia z przewodów wentylacyjnych trzeba usuwać co najmniej raz w roku, jeżeli większa częstotliwość nie wynika z warunków użytkowych.
- Pomiary parametrów hydraulicznych (wydajność i ciśnienie) hydrantów przeciwpożarowych na zgodność z Polską Normą wykonywać nie rzadziej niż raz na rok.
- Węże stanowiące wyposażenie hydrantów wewnętrznych powinny być raz na 5 lat poddawane próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze, zgodnie z Polską Normą dotyczącą konserwacji hydrantów wewnętrznych.
- Wykonywać pomiary rezystancji izolacji przewodów roboczych instalacji elektrycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami - nie rzadziej niż raz na 5 lat.
- Dokonywać pomiarów instalacji odgromowej zgodnie z obowiązującymi przepisami - nie rzadziej niż raz na 5 lat.
- Dokonywać okresowych badań urządzeń przeciwpożarowych funkcjonujących w obiekcie- nie rzadziej niż raz na rok (oświetlenie ewakuacyjne, przeciwpożarowy wyłącznik prądu, sieć hydrantowa wewnętrzna w zakresie wydajności i ciśnienia).

- Wykonywać okresowe przeglądy kominiarskie w zakresie stanu technicznego przewodów kominowych i wentylacyjnych - nie rzadziej niż raz na rok.
- Dokonywać okresowych badań szczelności instalacji gazowej – nie rzadziej niż raz w roku.
- Wszystkie czynności związane z użyciem, transportem lub składowaniem materiałów palnych należy wykonywać zgodnie ze wskazówkami ich producenta lub warunkami ochrony przeciwpożarowej określonymi w instrukcjach obsługi i stosowania.

3. WARUNKI OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ, WYNIKAJĄCE Z PRZEZNACZENIA, SPOSOBU UŻYTKOWANIA

Budynek ze względu na wysokość - poniżej 12 m zakwalifikowany jest do grupy budynków niskich.

a) Parametry pożarowe występujących substancji palnych.

W budynku nie występują materiały niebezpieczne pożarowo.

b) Przewidywana gęstość obciążenia ogniowego.

Dla budynków kwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi nie określa się gęstości obciążenia ogniowego. Nie mniej jednak należy przyjąć, że w pomieszczeniach technicznych i magazynowych PM gęstość obciążenia ogniowego nie powinna przekroczyć wartości 500 MJ/m².

c) Ocena zagrożenia wybuchem pomieszczeń oraz przestrzeni zewnętrznych.

Zagrożenie wybuchem w obiekcie jak i w bliskim sąsiedztwie nie występuje.

d) Podział obiektu na strefy pożarowe.

Dopuszczalna powierzchnia strefy pożarowej w budynku ZL III wielokondygnacyjnym niskim (N) zgodnie z § 227 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych wynosi 8000 m².

W chwili obecnej budynek stanowi jedną strefę pożarową o powierzchni nieprzekraczającej powyższych wymagań.

e) Klasa odporności pożarowej budynku i odporność ogniowa elementów oraz stopień rozprzestrzeniania ognia przez elementy budowlane.

Dla omawianego budynku zaliczonego do kategorii ZL III zagrożenia ludzi wymagana jest klasa odporności pożarowej D odporności pożarowej budynku.

Klasa odporności „D”, narzuca zastosowanie elementów me rozprzestrzeniających ognia o następujących klasach odporności ogniowej:

- 1 Główna konstrukcja nośna R30
- 2 Stropy REI 30
- 3 Ściany zewnętrzne EI 30
- 4 Ściany wewnętrzne - obudowa korytarza EI 15
- 5 Konstrukcja Dachy - NRO

6 Przekrycie dachu - NRO

Gdzie:

R - nośność ogniowa (w minutach), określona zgodnie z Polską Normą dotyczącą zasad ustalania klas odporności ogniowej elementów budynku,

E - szczelność ogniowa (w minutach), określona jw.,

I - izolacyjność ogniowa (w minutach), określona jw.,

Jak wynika z części konstrukcyjno-budowlanej (udostępnionej dokumentacji) i wizji lokalnej można stwierdzić, iż w chwili obecnej poszczególne elementy spełniają powyższe parametry wymienione w tabeli.

f) Warunki ewakuacyjne.

Ewakuacja z pomieszczeń prowadzi bezpośrednio na korytarze i dalej do drzwi wyjściowych z budynku.

Dopuszczalna długość przejścia ewakuacyjnego (40 m) w żadnym pomieszczeniu nie jest przekroczona.

Dopuszczalna długość dojścia ewakuacyjnego ze strefy pożarowej ZL III, która zgodnie z § 256 ust. 3 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie powinna wynosić przy jednym kierunku ewakuacji 30 m jest przekroczona (przy dwóch kierunkach – 60m).

g) Oświetlenie awaryjne, ewakuacyjne, ewakuacyjne znaki podświetlane, oświetlenie przeszkodowe

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w przedmiotowym budynku oświetlenie ewakuacyjne należy stosować na drogach ewakuacyjnych oświetlonych wyłącznie światłem sztucznym.

h) Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego instalacji użytkowych a w szczególności wentylacji, ogrzewczej, gazowej, gazowej i elektroenergetycznej.

Instalacja Elektroenergetyczna

Dla instalacji elektroenergetycznej w strefach zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi ZL III przepisy nie stawiają szczególnych wymagań. Instalacje te powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zgodnie z § 183 ust.2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych obiektów, których kubatura przekracza 1000 m³ należy wyposażyć w przeciwpożarowy wyłącznik prądu elektrycznego.

Instalacja Odgromowa

Budynek zgodnie z wymaganiami powinien być wyposażony w instalację odgromową.

j) Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne

Zgodnie z wymaganiami przepisów rozporządzenia MSWiA w sprawie zaopatrzenia w wodę i dróg pożarowych § 5 ust. 1 pkt. 2, dla przedmiotowego budynku do zewnętrznego gaszenia pożaru należy zapewnić wodę w ilości min. 20 lis, źródłem zaopatrzenia w wodę jest istniejąca sieć wodociągowa z hydrantami zlokalizowanymi w odległości pierwszy do 75 m od budynku, drugi do 150 m.

k) Wystrój wnętrz

Do aranżacji wykończenia wnętrz zabronione jest stosowanie materiałów łatwo zapalnych, których produkty rozkładu termicznego są bardzo toksyczne lub intensywnie dymiące.

Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji, stosowanie materiałów i wyrobów budowlanych łatwo zapalnych jest zabronione.

W pomieszczeniach magazynowych oraz w pomieszczeniach z podłogami podniesionymi, stosowanie wykładzin podłogowych łatwo zapalnych jest zabronione.

Okładziny sufitów oraz sufity podwieszane należy wykonywać z materiałów niepalnych lub niezapalnych, niekapiących i nieodpadających pod wpływem ognia.

Palne elementy wystroju wnętrza budynku, przez które lub obok których są prowadzone przewody ogrzewcze, wentylacyjne, dymowe lub spalinowe, powinny być zabezpieczone przed możliwością zapalenia lub zwęglenia

3.2 Zagrożenie pożarowe

Zagrożenie pożarowe jest to określone prawdopodobieństwo powstania i rozprzestrzeniania się pożaru. Stopień tego zagrożenia jest różny w zależności od udziału czynników prowadzących do zaistnienia pożaru, decydujących o jego przebiegu i o intensywności zjawisk towarzyszących. Zagrożenie pożarowe determino-

wane jest stanem technicznym maszyn, urządzeń i instalacji, poziomem nasycenia technicznymi środkami ochrony przeciwpożarowej, sposobem składowania materiałów palnych itp. oraz w sferze organizacyjnej - prawidłowym określeniem, realizowaniem i egzekwowaniem obowiązków w zakresie zapobiegania pożarom. Istotnym zagrożeniem dla osób przebywających w obiekcie może być toksyczne i duszące oddziaływanie dymów i gazów pożarowych, oddziaływanie wysokich temperatur i płomieni, jak również możliwość zadymienia lub odcięcia niektórych odcinków dróg komunikacyjnych.

Możliwości powstania pożaru mogą najczęściej wynikać z:

1. Wad, awaryjnego stanu pracy instalacji i urządzeń elektrycznych:

- niewłaściwego wykonania,
- przeciążania poprzez włączanie dużej ilości odbiorników energii do jednego obwodu elektrycznego,
- braku bieżącej i okresowej konserwacji,
- stosowania niewłaściwych urządzeń zabezpieczających,
- niezachowania wymaganych odległości urządzeń ogrzewczych i żarowych punktów świetlnych od materiałów palnych
- stosowania prowizorycznych instalacji i urządzeń,
- stosowania urządzeń ogrzewczych niezgodnie z zaleceniami producenta

2. Używania otwartego ognia:

- zaprószenia ognia spowodowanego pozostawieniem żarzących się papierosów w sąsiedztwie materiałów palnych,
- prowadzenia prac remontowo-budowlanych polegających na spawaniu, cięciu, rozgrzewaniu substancji, malowaniu i klejeniu z użyciem materiałów niebezpiecznych pożarowo.

3. Niewłaściwego magazynowania i stosowania cieczy palnych (podręczne magazyny) oraz rozlewania ich w miejscach do tego celu nie przystosowanych (niewłaściwie zlokalizowane, pozbawione odpowiedniej wentylacji).

4. Przechowywania ciał stałych w sąsiedztwie materiałów posiadających skłonności do samonagrzewania.

5. Magazynowania substancji reagujących ze sobą egzotermicznie (z wytwarzaniem ciepła).
6. Rozszczelnienia instalacji.
7. Celowego podpalenia.
8. Nieostrożności i braku wyobraźni ludzi.
9. Pozostawienie bez dozoru włączonych urządzeń elektrycznych i grzewczych.
10. Brak konserwacji i badania instalacji użytkowych i technologicznych i zabezpieczających.

3.3 Drogi rozprzestrzeniania się pożaru.

Ruch ciepła odbywa się przez konwekcję naturalną, promieniowanie i przewodnictwo. Ciepło unoszących się prądów powietrza oraz gorących gazów zdolne jest do ogrzania materiałów palnych znajdujących się na drodze do temperatury zapalenia, co spowoduje rozprzestrzenienie się pożaru. Drogami rozprzestrzeniania się pożaru będą nagromadzone materiały palne znajdujące się na drodze jego rozwoju jak:

- palne elementy wystroju wnętrz pomieszczeń jak: meble, wykładziny, inne palne elementy wyposażenia wnętrz pomieszczeń, palne elementy konstrukcyjne obiektu,
- na zewnątrz pomieszczeń ogień rozprzestrzenia się poprzez wszelkiego rodzaju otwory jak: drzwi, okna, otwory i przepusty kablone i wentylacyjne, pionowe i poziome drogi komunikacji ogólnej,
- nagromadzenie materiałów palnych w miejscach do tego nie przeznaczonych,
- palne elementy instalacji technicznych w budynku,

Przyczynami rozprzestrzeniania się pożarów są:

- bezpośrednie działanie płomieni na otaczające ognisko-materiały palne,
- strumienie nagranych do wysokiej temperatury produktów spalania,
- ciepło promieniujące z ogniska pożaru,
- przewodnictwo cieplne,
- przy dużych ogniskach zewnętrznych (otwartych) przeżuty ognia na duże odległości zwane „ogniami lotnymi”.

4. OKREŚLENIE WYPOSAŻENIA W WYMAGANE URZĄDZENIA PRZECIWOŻAROWE I GAŚNICE ORAZ SPOSOBY PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOCIOM KONSERWACYJNYM, WYMAGANIA PRZECIWOŻAROWE DLA INSTALACJI I URZĄDZEŃ TECHNICZNYCH W BUDYNKU.

Instalacja odgromowa: zgodnie z PN-86/E-05003/01 ochrona odgromowa budynków jest wykonana.

Instalacja sygnalizacji pożaru

W rozporządzeniu w sprawie ochrony przeciwpożarowej określono rodzaj obiektów, które należy wyposażać w instalację sygnalizacji pożarowej, wymóg ten nie dotyczy budynku stanowiącego przedmiot opracowania.

DSO

W rozporządzeniu w sprawie ochrony przeciwpożarowej określono rodzaj obiektów, które należy wyposażać w dźwiękowy system ostrzegawczy, wymóg ten nie dotyczy budynku stanowiącego przedmiot opracowania.

Urządzenia do usuwania dymu lub urządzenia do zapobiegania przed zadyymieniem klatki schodowej.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury klatki schodowe w niskim budynku zakwalifikowanym do ZL III nie muszą być obudowana i zamknięte drzwiami oraz wyposażone w instalację służącą do usuwania dymu lub zapobiegającą zadyymieniu.

Dźwigi przystosowane dla ekip ratowniczych.

W rozporządzeniu w sprawie ochrony przeciwpożarowej określono rodzaj obiektów, które należy wyposażać w dźwig przystosowany dla ekip ratowniczych, wymóg ten nie dotyczy budynku stanowiącego przedmiot opracowania.

Podręczny sprzęt pożarniczy i tablice pożarnicze.

Omówione w dalszej części opracowania

Instalacja oświetlenia ewakuacyjnego jest wymagana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Instalacja wodociągowa wewnętrzna przeciwpożarowa : jest zaprojektowana i wykonana zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 7 czerwca 2010 roku w

sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. Nr 109, poz. 719). Wykonano hydranty wewnętrzne DN 25 na przewodach zasilających o średnicy nominalnej 25 mm. Dla wszystkich pomieszczeń jednoczesność poboru z dwóch sąsiednich hydrantów wewnętrznych. Zasięg węży hydrantowych dla hydrantu 25 - do 30 m. Efektywny zasięg rzutu prądów gaśniczych w budynku - do 3 m. Minimalna wydajność poboru wody dla hydrantu 25 - 1,0 dm³/s.

Zaopatrzenie wodne do zewnętrznego gaszenia pożaru : zapewniono - zaopatrzenie wodne realizowane z sieci wodociągowej, poprzez hydranty uliczne , o wydajności nie mniejszej niż 10 l/s . Dopuszcza się zlokalizowanie tych hydrantów na sieci rozgałęziowej. Hydranty zewnętrzne usytuowano nie dalej niż 75 m od chronionego obiektu i nie bliżej niż 5 m od ściany budynku. Wydajność wymagana dla rozpatrywanego budynku – 20l/s.

Instalacja elektryczna : w pobliżu głównego wejścia do budynku zlokalizowany jest przeciwpożarowy wyłącznik prądu.

Zgodnie z § 3 ust 2 urządzenia przeciwpożarowe w obiekcie czyli urządzenia (stałe lub półstałe, uruchamiane ręcznie lub samoczynnie) służące do zapobiegania powstaniu, wykrywania, zwalczania pożaru lub ograniczania jego skutków, a w szczególności: stałe i półstałe urządzenia gaśnicze i zabezpieczające, urządzenia inertyzujące, urządzenia wchodzące w skład dźwiękowego systemu ostrzegawczego i systemu sygnalizacji pożarowej, w tym urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, urządzenia odbiorcze alarmów pożarowych i urządzenia odbiorcze sygnałów uszkodzeniowych, instalacje oświetlenia ewakuacyjnego, hydranty wewnętrzne i zawory hydrantowe, hydranty zewnętrzne, pompy w pompowniach przeciwpożarowych, przeciwpożarowe kłapy odcinające, urządzenia oddymiające, urządzenia zabezpieczające przed powstaniem wybuchu i ograniczające jego skutki, kurtyny dymowe oraz drzwi, bramy przeciwpożarowe i inne zamknięcia przeciwpożarowe, jeżeli są wyposażone w systemy sterowania, przeciwpożarowe wyłączniki prądu oraz dźwigi dla ekip ratowniczych oraz gaśnice przenośne i przewoźne, zwane dalej "gaśnicami", powinny być poddawane przeglądom technicznym i czynnościom konserwa-

cyjnym, zgodnie z zasadami i w sposób określony w Polskich Normach dotyczących urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, w dokumentacji techniczno-ruchowej oraz w instrukcjach obsługi, opracowanych przez ich producentów.

5. ZASADY ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU POŻARÓW

Stosowanie środków zapobiegawczych jest efektywnym sposobem zmniejszenia ryzyka powstania pożaru w obiekcie. W celu minimalizacji stopnia zagrożenia należy podjąć następujące środki ostrożności:

1. Cały czas utrzymywać należyty porządek na terenie obiektu.
2. Stosować odpowiednie metody przechowywania i magazynowania materiałów niebezpiecznych pożarowo.
3. Sprawdzać instalacje i urządzenia elektryczne i przeprowadzać badania oporności izolacji przewodów roboczych instalacji elektrycznej, wszystkie tablice elektryczne powinny posiadać opisy obwodów.
4. Nie przeciążać gniazdek elektrycznych. Każde gniazdko powinno być oznaczone pod względem dopuszczalnego poboru mocy. Jeżeli istnieje potrzeba skorzystania z dodatkowych urządzeń elektrycznych o tym fakcie należy powiadomić Zarządzającego obiektem
5. Przestrzegać zakazu palenia i używania ognia otwartego w budynku (z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych).
6. Dopilnować, aby przejścia, dojścia i wyjścia były cały czas niezablokowane. Na drogach ewakuacyjnych nie wolno składować towarów, opakowań i innych przedmiotów palnych i utrudniających sprawne przeprowadzenie ewakuacji.
7. Znać rozmieszczenie gaśnic i awaryjnych wyłączników prądu oraz dopilnować, aby były one wyraźnie oznakowane i cały czas znajdowały się w dobrym stanie technicznym.
8. Dopilnować, aby wszyscy użytkownicy obiektu odbyli przeszkolenie w zakresie obsługi gaśnic, znali ich rozmieszczenie i zastosowanie.
9. W miejscach widocznych należy umieścić instrukcje postępowania na wypadek powstania zagrożenia wraz z wykazem telefonów alarmowych do służb interwencyjnych.

10. Bez porozumienia z kierownictwem obiektu nie wolno zezwalać na żadne prace na terenie obiektu związane z wykorzystaniem wysokich temperatur (prace niebezpieczne pożarowo) takie jak spawanie czy inne czynności, przy których powstają iskry. O takich sytuacjach należy poinformować kierownictwo obiektu.

6. WARUNKI I ORGANIZACJA EWAKUACJI LUDZI ORAZ PRAKTYCZNE SPOSOBY ICH SPRAWDZANIA

Ochrona życia ludzkiego jest najważniejszym zadaniem bezpieczeństwa pracy. Z tego względu wszystkie obiekty w których przebywają ludzie muszą mieć zapewniony system, który gwarantuje szybką ewakuację ludzi w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia. Zasady prawidłowego funkcjonowania systemu ewakuacyjnego są szczególnie ważne w obiektach użyteczności publicznej. Jego główne znaczenie polega na ochronie życia i zdrowia użytkowników budynku Szkoły Podstawowej Nr 11 im. Jana Pawła II, zlokalizowanej przy ul. Wiśniowej 5 w Siedlcach. Dlatego też najważniejszym ogniwem systemu jest trening teoretyczny i praktyczny personelu i mieszkańców w zakresie przepisów i przebiegu ewakuacji.

Wszyscy użytkownicy obiektu muszą wiedzieć, że w przypadku ogłoszenia „sygnału o ewakuacji”, muszą natychmiast opuścić budynek, a nawet najbliższy teren. Sygnał alarmowy o ewakuacji może być ogłoszony głosem lub poprzez uruchomienie sygnału instalacji sygnalizacji pożaru, słyszalnego w całym budynku.

Każdy obiekt użyteczności publicznej musi posiadać system kierowania ewakuacją. Decyzja o ewakuacji budynku jest podejmowana wyłącznie przez kierownictwo odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, do którego należy kierowanie akcją ewakuacyjną. Po godzinach pracy kierownictwa obiektu obowiązki kierowania akcją ewakuacyjną przekazywane są służbie dozoru.

6.1. Struktura decyzyjna kierowania ewakuacją

Zarządzający - Dyrektor Szkoły	odpowiada za stan bezpieczeństwa w obiekcie. W pierwszej kolejności decyzja o ewakuacji należy do niego.
Osoba zastępująca Dyrektora	odpowiada za stan bezpieczeństwa w obiekcie w czasie nieobecności zarządzającego. W przypadku nieobecności zarządzającego podejmuje decyzję o ewakuacji.
Osoba wyznaczona –	Zastępuje ww. w przypadku nieobecności. Organizuje akcję ratowniczo - gaśniczo - ewakuacyjną.

6.2. Przebieg ewakuacji

Każdy pracownik obiektu w przypadku wykrycia zagrożenia, zaistnienia pożaru, ma obowiązek natychmiast powiadomić właściwego sobie przełożonego, który następnie powiadamia zarządzającego obiektem o zaistniałej sytuacji.

W przypadku decyzji zarządzającego obiektem o ewakuacji, powinien być uruchomiony wyznaczony sygnał ewakuacyjny lub podany komunikat o treści np.:

„Uwaga, uwaga, podajemy ważny komunikat dla wszystkich osób przebywających w obiekcie. Z powodu trudności technicznych występujących w budynku, prosimy państwa o natychmiastowe opuszczenie budynku. Do wyjścia na zewnątrz prosimy kierować się w kierunku określonym przez znaki ewakuacyjne. Po opuszczeniu obiektu prosimy opuścić także najbliższy teren przy budynku.

6.3. Zadania i obowiązki pracowników w przypadku ewakuacji

- Sprawdzić, w którym miejscu obiektu nastąpiło zagrożenie i jakiego rodzaju jest to zagrożenie (ogień, wyciek, zagrożenie bombowe itp.).
- Udać się w pobliże miejsca zagrożenia i zbadać przyczynę zagrożenia. **UWAGA!** Nie podchodzić zbyt blisko do ognia, źródeł wycieku, niebezpiecznych paczek itp. Rozpoznać zagrożenie z dalszej odległości z zachowaniem jak największej ostrożności i zdrowego rozsądku.
- Zdecydować, czy konieczne jest podjęcie akcji ewakuacyjnej oraz wydać odpowiednie instrukcje.

- Powiadomić (jeśli to nie zostało zrobione) odpowiednie służby, jak straż pożarną, policję, służby miejskie.
- Upewnić się, że ewakuacja obiektu została rozpoczęta i przebiega w sposób prawidłowy.
- Kierować prawidłowym przebiegiem ewakuacji, a w szczególności:
  - upewnić się, że użytkownicy obiektu opuszczają budynek zgodnie z kierunkiem wyznaczonym przez znaki ewakuacyjne,
  - podjąć (jeśli to możliwe) działania takie jak akcja gaśnicza, zabezpieczenie wycieku, zabezpieczenie terenu zagrożonego ładunkiem minerskim,
  - delegować personel obiektu (przedstawiciela służby ochrony obiektu) do wskazania drogi dojazdu oraz zapewnić bezpieczny i „wolny” dojazd dla odpowiednich służb,
  - skontaktować się z dowódcami służb i poinformować ich o rodzaju zagrożenia oraz podjętych do tej pory działaniach.
  - zablokować wejście na teren obiektu i nie dopuścić do wejścia nowych osób na teren obiektu (funkcję tę powinna wykonywać specjalnie w tym celu wyznaczona osoba, która w wypadku ewakuacji zajmie miejsce przy wejściu do budynku).

Personel znajdujący się wewnątrz budynku winien upewnić się, że wszyscy opuścili budynek i przystąpić do ewentualnej likwidacji zagrożenia (gaszenia pożaru, wygradzenia zagrożonego terenu itp. - jeżeli tylko to jest możliwe).

Jeżeli zapewnione już jest całkowite bezpieczeństwo ludzi, personel obiektu może przystąpić do ewakuacji mienia, (jeżeli jest to konieczne).

UWAGA!

Rozpoczęcie ewakuacji mienia może nastąpić wyłącznie za zgodą dowódcy akcji ratowniczo-gaśniczej.

W celu ostatecznego sprawdzenia, czy wszyscy opuścili budynek, po wyjściu na zewnątrz należy udać się na plac dla wyewakuowanych. Rejonem dla osób wyewakuowanych jest plac wolnego terenu usytuowany w odległości ok. 20m od obiektu

np. boisko szkolne . Rejonu ewakuacji nie wolno opuścić bez zgody zarządzającego ewakuację.

6.4. Sposoby prowadzenia ewakuacji

W warunkach nagłej ewakuacji naturalnym dążeniem ludzi jest chęć natychmiastowego opuszczenia zagrożonych pomieszczeń. Możliwość ograniczenia widoczności przez wydzielający się dym ujemnie wpływa na sprawność przeprowadzenia ewakuacji. Należy również uwzględnić ewentualność zablokowania, a nawet odcięcia niektórych odcinków dróg ewakuacyjnych. Aby jednak nawet w najgorszej sytuacji nie dopuścić do paniki i żywiołowego działania niezbędne jest zachowanie dyscypliny, maksymalne opanowanie emocji i podporządkowanie się decyzjom osób kierujących akcją ewakuacyjną. Dopilnowanie właściwego stanu przepustowości dróg ewakuacyjnych i dostępności wyjść ewakuacyjnych jest obowiązkiem zarządzającego obiektem.

1. W przypadku powstania pożaru w którymkolwiek pomieszczeniu, osoby znajdujące się w tym pomieszczeniu, nie czekając na sygnał alarmu ewakuacyjnego, opuszczają natychmiast pomieszczenie objęte pożarem i ewakuują się na zewnątrz budynku. W pomieszczeniu tym mogą pozostać jedynie osoby biorące udział w akcji gaśniczej lub ratowniczej.
2. Z chwilą ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego obowiązują następujące zasady postępowania – dotyczy części administracyjnej:
  - a) wyłączyć spod napięcia urządzenia elektryczne,
  - b) zabrać rzeczy osobiste (dokumenty, pieniądze, klucze) oraz wierzchnie nakrycie,
  - c) opuścić pomieszczenie pozostawiając klucz w drzwiach,
  - d) udać się do wyjścia ewakuacyjnego korytarzem w kierunku określonym przez znaki ewakuacyjne,
  - e) po opuszczeniu budynku udać się do miejsca zbiórki.
3. Szczególną troską podczas działań ewakuacyjnych należy otoczyć osoby niepełnosprawne przebywające w obiekcie. W celu zapewnienia im bezpiecznego wyjścia na zewnątrz należy postępować wg poniższych wskazówek:

- „właściwi” opiekunowie, którzy w zakresie swoich obowiązków mają powierzoną opiekę nad niepełnosprawnymi w sytuacji opisanej wyżej lub z chwilą ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego przy pomocy swojej osoby pomagają w wyjściu z budynku osobie, którą się opiekują na zewnątrz obiektu, zgodnie z zasadami opisanymi niżej,
- 4. Osoby, które jako pierwsze wyszły na korytarz i zauważyły, że na przejściu znajdują się przedmioty utrudniające swobodne poruszanie się obowiązane są odsunąć je na bok pod ścianę, by umożliwić swobodny przebieg ewakuacji .
- 5. Przy poruszaniu się wzdłuż poziomych dróg ewakuacyjnych należy stosować się do następujących zasad:
  - a) osoby znajdujące się na korytarzu poruszają się szybko w wyznaczonym kierunku, lecz bez podbiegania i wyprzedzania osób znajdujących się przed nimi,
  - b) nie wolno zatrzymywać się, ani poruszać w kierunku przeciwnym wyznaczonemu kierunkowi ewakuacji,
  - c) osoby, które doszły do podestu wyznaczonej klatki schodowej schodzą natychmiast schodami prowadzącymi w dół.
- 6. Przy poruszaniu się wzdłuż pionowych dróg ewakuacyjnych obowiązują następujące zasady:
  - a) osoby, które doszły do podestu klatki schodowej schodzą natychmiast w dół,
  - b) szybkość schodzenia należy dostosować do szybkości poruszania się osób znajdujących się poniżej,
  - c) nie wolno podejmować prób przyspieszania szybkości schodzenia przez popychanie, wyprzedzanie, wydawanie okrzyków itp.
- 7. W czasie trwania ewakuacji wszystkie osoby opuszczające budynek obowiązane są do przestrzegania dyscypliny i podporządkowania się członkom zespołu kierującego ewakuacją, oraz zachowanie spokoju i ciszy. Umożliwi to osobom kierującym akcją wydawanie słownych poleceń dotyczących korygowania kierunków i przebiegu ewakuacji.
- 8. Osoby sprawne fizycznie powinny pomóc tym osobom spośród ewakuowanych,

które z jakiegokolwiek powodu mają ograniczoną swobodę poruszania się.

9. Osoby, które zeszły do poziomu parteru, wychodzą na zewnątrz budynku i zbierają się w wyznaczonym rejonie, w odległości co najmniej 20 m od wejścia do budynku, aby dać swobodny dojazd i dojście jednostkom straży pożarnej.
10. Zbiórka jest konieczna w celu:
  - a) sprawdzenia czy wszystkie osoby opuściły budynek
  - b) udzielenia potrzebującym pomocy lekarskiej i innej.

Zarządzający ewakuację, po jej przeprowadzeniu sprawdza sam pomieszczenia lub wyznacza do tego zadania inne osoby, ponadto przyjmuje informacje od pracowników o przeprowadzonej ewakuacji.

Po przybyciu jednostek straży pożarnej przekazuje informacje:

- o stopniu zaawansowania ewakuacji,
- miejscu powstania pożaru,
- zagrożonych pomieszczeniach,
- czy wyłączono główny wyłącznik prądu.

Reasumując - sprawna i bezpieczna ewakuacja osób polega na wyprowadzeniu z budynku lub zagrożonej strefy jak największej liczby osób w jak najkrótszym czasie, w sposób nie zwiększający już istniejących zagrożeń oraz bez uszczerbku na zdrowiu lub pogorszenia się jego stanu u osób ewakuowanych. Ewakuację samodzielną może rozpocząć każdy użytkownik obiektu w przypadku zauważenia bezpośredniego zagrożenia dla jego własnego zdrowia i życia lub grupy współpracowników. O przeprowadzonej ewakuacji i występującym zagrożeniu należy natychmiast powiadomić swoich przełożonych lub osoby odpowiedzialne za sprawy ochrony przeciwpożarowej w obiekcie.

W zależności od stanu czynników stwarzających zagrożenie należy ogłosić ewakuację częściową lub całkowitą. Niekiedy w uzasadnionych przypadkach możliwe lub nawet wskazane jest odstąpienie w ogóle od ewakuacji. Rodzaje stosowanej ewakuacji lub jej brak określają poniższe zasady:

Odstąpienie od ewakuacji – może być zastosowane tylko w przypadku bardzo małego zdarzenia, gdy praktycznie nie ma możliwości rozwoju i rozprzestrzenienia się zagrożenia oraz jest możliwe jego szybkie zlikwidowanie przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego lub własnych środków technicznych. W przypadku wystąpienia lekkiego zadymienia lub niewielkiej ilości substancji o potwierdzonej niskiej szkodliwości, które może być szybko usunięte przez wietrzenie lub przy użyciu typowego sprzętu sprząającego. Przy lekkim zadymieniu, odstąpienie od ewakuacji umożliwia specjalnie zatrzymanie pracowników w pomieszczeniach, by nie narażać ich na działanie dymu do czasu jego wywietrzenia z korytarzy.

Ewakuacja częściowa – stosowana jest tylko w przypadku niedużych zdarzeń. Obejmuje ona pracowników i użytkowników przebywających w strefie bezpośredniego zagrożenia oraz w jej najbliższym otoczeniu. W przypadku częściowej ewakuacji należy mieć pewność o małym rozmiarze zdarzenia, jego powolnym rozwoju oraz o minimalnym ryzyku odcięcia dróg ewakuacyjnych. Jeśli istnieje choćby minimalne ryzyko odcięcia dróg ewakuacyjnych, należy do strefy zagrożenia zaliczyć także pomieszczenia lub części budynku, z których drogi mogą zostać odcięte. Ewakuacją częściową należy objąć też części budynku, w których będą prowadzone działania ratownicze lub tam gdzie będzie stosowany sprzęt służb ratowniczych. Do ewakuacji częściowej zalicza się także przemieszczenie części lub wszystkich osób ze strefy zagrożenia do strefy bezpiecznej (do innej tzw. strefy pożarowej), przeprowadzane wewnątrz budynku bez ich wyprowadzania na zewnątrz. Decyzję o ewakuacji częściowej należy przekazać dowódcy przybyłych jednostek ratowniczych (straży pożarnej, policji) natychmiast po jego przybyciu i przejęciu dowodzenia.

Ewakuacja całkowita – polega na wyprowadzeniu poza obręb budynku wszystkich pracowników i osób przebywających w obiekcie. Stosowana jest zawsze przy większych i dużych zdarzeniach, przy szybko rozprzestrzeniającym się zagrożeniu, przy wystąpieniu substancji toksycznych, itp. Ewakuację

całkowitą należy także zarządzić w przypadku wystąpienia zagrożenia dla stabilności przynajmniej części konstrukcji budynku. Decyzję o ewakuacji całkowitej należy także podjąć w przypadku niedużych zagrożeń, jeśli nie jesteśmy w stanie pewnie określić czynników rozwoju zagrożenia lub gdy podjęte działania ratowniczo-gaśnicze w ramach własnych środków technicznych nie przynoszą żadnego rezultatu.

Sprawną i bezpieczną ewakuację należy przeprowadzać zawsze w odpowiedniej kolejności i rozłożeniu czasowym, co zapobiega powstawaniu paniki oraz zatorom na drogach ewakuacyjnych. W tym celu należy stosować poniższą kolejność:

- przeprowadzić ewakuację ze strefy bezpośredniego zagrożenia,
- przeprowadzić ewakuację pozostałej części kondygnacji (piętra), na której powstało zagrożenie,
- przeprowadzić ewakuację kondygnacji powyżej miejsca zagrożenia,
- przeprowadzić ewakuację kondygnacji poniżej miejsca zagrożenia.

Prowadząc ewakuację poszczególnych kondygnacji należy stosować poniższe zasady:

- zaczynać należy od pomieszczeń znajdujących się najdalej od dróg ewakuacyjnych,
- gdy występują tzw. ślepe korytarze, to ewakuację należy rozpocząć od pomieszczeń tam się znajdujących,

Podczas ewakuacji wszystkie osoby powinny przestrzegać następujących zasad:

- należy zebrać swoje rzeczy osobiste (szczególnie dokumenty, rzeczy wartościowe, ubranie, itp.),
- opuszczając swoje miejsce pracy, nauki należy wsunąć krzesła szuflady, pozamykać wszystkie drzwiczki, usunąć wszystkie przedmioty z przejść,
- wyłączyć w pomieszczeniu wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe,
- wyjść z pomieszczenia na korytarz i udać się do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego zgodnie z kierunkiem wskazanym przez oznakowanie ewakuacyjne (kolor zielony) lub przez osobę nadzorującą ewakuację,

- podczas ewakuacji należy zachować spokój i ciszę oraz wykonywać wszystkie polecenia osób nadzorujących ewakuację i ratowników,
- wszyscy ewakuowani udają się do wyznaczonych stref ewakuacji na zewnątrz budynku (ewentualnie do wyznaczonego pomieszczenia w budynku).

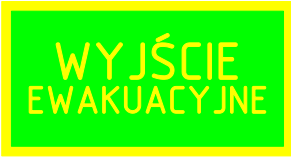

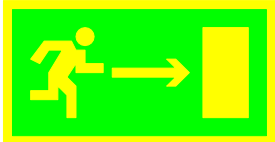
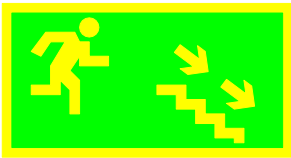

Zadaniem osób nadzorujących ewakuację jest:

- sterowanie kolejnością ewakuacji i ewentualnie jej kierunkiem i szybkością,
- sprawdzanie wszystkich pomieszczeń, czy nie zostały w nich jakieś osoby,
- pomoc osobom poszkodowanym i o ograniczonych możliwościach ruchowych,
- sprawdzenie drożności odpowiednich dróg wyjść ewakuacyjnych,
- powiadamianie KDR o utrudnieniach w ewakuacji lub odcięciu osób od dróg ewakuacyjnych.

Oznakowanie dróg ewakuacyjnych w obiekcie.

Drogi ewakuacyjne należy odpowiednio oznakować. Ma to na celu jednoznaczne wskazanie osobom opuszczającym budynek najkrótszej drogi do wyjścia. Oznakowanie to ma również na celu uprzedzenie osób ewakuowanych o ewentualnych przeszkodach lub utrudnieniach na drodze ewakuacyjnej. Pomaga ono też w dojściu do urządzeń ewakuacyjnych.

Do znakowania urządzeń i sprzętu przeciwpożarowego stosuje się następujące znaki:

Znak	Opis	Lokalizacja
	wyjście ewakuacyjne	Montować nad drzwiami kończącymi strumień ruchu ludzi
	przejście lub drzwi na drodze ewakuacyjnej	stosować nad drzwiami z pomieszczeń do śluzy i ze śluzy oraz z korytarzy na klatkę schodową
 	kierunek ewakuacji	Stosować w miejscach, w których kierunek ewakuacji może budzić wątpliwości
	schody na drodze ewakuacji	Umieścić na wysokości około 150 cm od podłogi na ścianie przylegającej do biegu schodów lub nad drogą ewakuacyjną na wysokości ponad 200 cm od podłogi i prostopadle do kierunku ruchu ludzi.
 	ciągnąć lub pchać drzwi by otworzyć	Umieścić na drzwiach ewakuacyjnych, które otwierają się pod wpływem pchnięcia lub ciągnięcia

6.5 Treningi ewakuacyjne

Dla zapewnienia prawidłowej ewakuacji osób przebywających w budynku w celu osiągnięcia 100% pewności, że wiemy jak się zachować w przypadku niebezpieczeństwa, konieczne jest przeprowadzanie regularnych treningów ewakuacyjnych.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków innych obiektów budowlanych i terenów - § 17 ust 1 obowiązek przeprowadzania praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji spoczywa na właścicielu lub zarządcy obiektu, który zawiera strefę pożarową przeznaczoną dla ponad 50 stałych ich użytkowników. Właściciel lub zarządca obiektu powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z całego obiektu. W przypadku obiektów, w których cyklicznie zmienia się jednocześnie grupa powyżej 50 użytkowników, w szczególności: szkół, przedszkoli, internatów, domów studenckich, praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji należy dokonać - co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników – powyższe dotyczy rozpatrywanego obiektu.

Właściciel lub zarządca obiektu powinien powiadomić właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej o terminie przeprowadzenia działań, o których mowa wyżej nie później niż na tydzień przed ich przeprowadzeniem.

Praktyczne sprawdzenie ewakuacji sprowadza się do dwóch zagadnień:

sprawdzenia organizacji ewakuacji, gdzie celem jest:

1. sprawdzenie skuteczności dotychczasowego sposobu informowania o zagrożeniu oraz systemu powiadamiania o konieczności ewakuacji, w tym reakcji na alarm pożarowy,
2. doskonalenie procedur ewakuacji, w tym zapoznanie z kierunkami ewakuacji i zasadami zachowania się,

3. koordynacja działań służby ochrony i współdziałania zespołu ewakuacyjnego,
4. zminimalizowanie możliwości wystąpienia paniki i jej skutków,
5. weryfikacja opracowanych zasad postępowania na wypadek pożaru i prowadzenia ewakuacji zapisanych w „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”,

sprawdzenia warunków ewakuacji tj.:

1. ilości i szerokości wyjść ewakuacyjnych;
2. długości, szerokości i wysokości przejść oraz dojść ewakuacyjnych;
3. stanu technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego i stopnia ich integracji, w szczególności mających wpływ na ewakuację – zabezpieczenia przed zadymieniem wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych dróg ewakuacyjnych,

Regularne przeprowadzanie praktycznego sprawdzenia ewakuacji pozwala na wypracowanie optymalnych sposobów postępowania na wypadek pożaru, powoduje że użytkownicy obiektu nie ignorują powstałego alarmu, a realizując wyuczone czynności po jego zaistnieniu przyczyniają się do skrócenia czasu trwania poszczególnych faz i w konsekwencji całkowitego czasu potrzebnego na ewakuację, co w przypadku zagrożenia ma decydujące znaczenie. Regularne przeprowadzanie praktycznego sprawdzania ewakuacji będzie miało także duży wpływ na poczucie bezpieczeństwa użytkowników obiektu.

7. ANALIZA WYPOSAŻENIA OBIEKTU W GAŚNICE

Budynek Szkoły Podstawowej Nr 11 jest wyposażony w taki rodzaj gaśnic i inny sprzęt przeciwpożarowy, którego użycie gwarantuje skuteczne gaszenie, a zastosowany środek gaśniczy nie powoduje uszkodzenia urządzeń i nie stwarza zagrożenia dla osób podejmujących akcję ratowniczą.

Przy ustalaniu minimum potrzeb zaopatrzeniowych zastosowano następujące kryteria:

1. W strefach pożarowych zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi ZL III na każde 100 m² powierzchni - jedna jednostka sprzętu o masie środka gaśniczego 2 kg, 3dm³.
2. W przypadku gdy specyficzna sytuacja pomieszczenia, skomplikowany system korytarzy i przejść, kręte schody itp. mogłyby utrudnić szybkie dostarczenie na miejsce ewentualnego pożaru potrzebnej ilości gaśnic (rozmieszczonych w różnych punktach na terenie obiektu) podane w pkt 1 ilości sprzętu mogą zostać odpowiednio zwiększone.

Prawidłowe rozmieszczenie sprzętu gaśniczego na terenie obiektu jest podstawowym warunkiem szybkiego i skutecznego przeprowadzenia akcji gaśniczej. W związku z tym należy przy rozmieszczaniu kierować się następującymi zasadami:

1. Sprzęt należy umieszczać w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, przy wejściach i klatkach schodowych, przy przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń,
2. Sprzęt należy umieszczać w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeżeli warunki techniczne na to pozwalają,
3. Oznakowanie miejsc usytuowania sprzętu powinno być zgodne z Polskimi Normami,
4. Do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1m,
5. Sprzęt należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenie mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki),
6. Odległość dojścia do sprzętu nie powinna być większa niż 30m.

Dla zapewnienia warunków pozwalających na szybkie uruchomienie skutecznej akcji ratowniczo-gaśniczej każdy pracownik powinien:

1. Dokładnie znać miejsce usytuowania podręcznego sprzętu gaśniczego oraz lokalizację głównych wyłączników prądu elektrycznego,
2. Znać zasady używania sprzętu przeciwpożarowego,
3. Przestrzegać zakazu zastawiania dojść do podręcznego sprzętu gaśniczego i jakiegokolwiek ograniczania jego widoczności.
4. Nadzór nad sprzętem przeciwpożarowym w zakresie ilościowym i jakościowym odpowiada Kierownik Administracyjny.

Rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnic), właściwości gaśnicze oraz sposób uruchamiania i posługiwania się tym sprzętem:

- **gaśnica proszkowa:** butla kształtu walca koloru czerwonego o konstrukcji i zasadach działania syfonu. Gaśnica wypełniona jest mialkim proszkiem, który po uruchomieniu gaśnicy wydmuchiwany jest z jej wnętrza ciśnieniem dwutlenku węgla zawartego w jej wnętrzu. W gaśnicach proszkowych stosowane są bardzo różnicowane rozwiązania techniczne służące do uruchamiania tego sprzętu. Dlatego też konieczne jest dokładne zaznajomienie się ze sposobem posługiwania się tym sprzętem uwidocznionym na ścianach gaśnic proszkowych. Gaśnice proszkowe w zależności od ich konstrukcji mogą być zawieszane przy użyciu uchwytów lub ustawiane na podłodze. Efekt gaśniczy uzyskiwany jest dzięki temu, że proszek pod wpływem wysokiej temperatury rozpuszcza się powlekając palący się materiał warstewką izolacyjną odcinającą dopływ tlenu. Jednocześnie wydmuchiwany jest wraz z proszkiem dwutlenek węgla, który potęguje właściwości gaśnicze proszku. Gaśnica proszkowa nadaje się do gaszenia niemal wszystkich materiałów łącznie z urządzeniami elektrycznymi pod napięciem. Nie należy jej jednak stosować do gaszenia pożarów urządzeń technicznych mających łożyska toczne lub cierne z uwagi na możliwość ich zatarcia.
- **Koc gaśniczy:** jest to tkanina wykonana z materiału niepalnego w kształcie kwadratu, poskładana i umieszczona w pokrowcu. Koc gaśniczy może być wykorzystany do tłumienia pożarów urządzeń i przedmiotów o stosunkowo niewielkich

gabarytach. Przydatny jest również w przypadku zapalenia się odzieży na osobie, która znalazła się w zasięgu ognia. W przypadku konieczności należy wyciągnąć złożony koc z pokrowca, rozłożyć go, a następnie ujmując za rogi (przez dwie osoby) otulić nim możliwie szczelnie palący się przedmiot lub osobę na której zapaliła się odzież.

Przy posługiwaniu się sprzętem gaśniczym należy stosować następującą zasadę:

1. Każdy rodzaj sprzętu gaśniczego powinien być uruchomiony możliwie najbliżej miejsca pożaru, a nie w miejscu jego zainstalowania,
2. Przed uruchomieniem gaśnicy należy zerwać plombę zaworu oraz wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą dźwignię przed przypadkowym naciśnięciem.

Przy ustalaniu rodzaju sprzętu gaśniczego należy stosować następujące zasady:

- do gaszenia pożarów grupy A (w których występuje zjawisko spalania żarowego, np. drewna, papieru, tkanin) stosuje się gaśnice płynowe lub pianowe,
- do gaszenia pożarów grupy B (cieczy palnych i substancji stałych topiących się, np. benzyn, alkoholi, olejów, tłuszczów, lakierów) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe lub proszkowe,
- do gaszenia pożarów grupy C (gazów palnych, np. propanu, acetyleny, gazu ziemnego) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe,
- do gaszenia pożarów grupy D (metali lekkich, np. magnezu, sodu, potasu, litu) stosuje się gaśnice proszkowe do tego celu przeznaczone,
- do gaszenia pożarów poszczególnych grup z indeksu E (urządzeń elektrycznych pod napięciem i innych materiałów znajdujących się w pobliżu tych urządzeń) stosuje się zamiennie gaśnice śniegowe lub proszkowe.
- do gaszenia pożarów grupy F (tłuszczów i olejów w urządzeniach kuchennych)

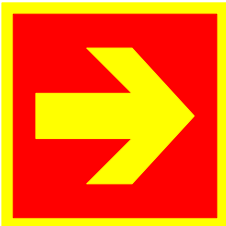
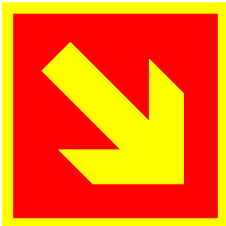
UWAGA !

Sposób użycia i uruchomienia gaśnicy znajduje się na naklejonej etykiecie. Znajomość użycia sprzętu gaśniczego jest jednym z podstawowych obowiązków każdej osoby. Uczenie się jego obsługi w czasie pożaru jest czynnością spóźnioną.

Gaśnice powinny być poddawane badaniom technicznym i czynnościom konserwacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w stosownych przepisach, Polskich Normach i instrukcjach obsługi, lecz nie rzadziej niż raz na rok. rok - § 3 ust 1, 2 i 3 rozporządzenia MSWiA z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków innych obiektów budowlanych i terenów.

UWAGA !

Miejsca lokalizacji sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych oznakowano znakami zgodnymi z Polskimi Normami.

 <p>gaśnica</p>	 <p>hydrant wewnętrzny</p>	 <p>wyłącznik prądu do celów przeciwpożarowych</p>
 <p>telefon do alarmowania służb ratowniczych</p>	 <p>kierunki dojścia do sprzętu</p>	

8. SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM

Pod pojęciem prac pożarowo-niebezpiecznych należy rozumieć wszelkie prace, nie przewidziane normalnym tokiem pracy lub prowadzone poza wyznaczonymi do tego celu miejscami, jak prace remontowo-budowlane związane z użyciem ognia otwartego, prowadzone wewnątrz obiektów, na przyległym do nich terenie lub w strefach zagrożonych wybuchem.

Do prac takich zaliczyć należy w szczególności:

a) wszelkie prace z otwartym ogniem, podczas których występuje iskrzenie lub nagrzewanie:

- 1) spawanie, cięcie gazowe i elektryczne,
- 2) podgrzewanie instalacji, urządzeń i zaworów,
- 3) podgrzewanie lepiku, smoły itp.,
- 4) rozniesanie ognisk,
- 5) używanie materiałów pirotechnicznych.

b) wszelkie prace związane ze stosowaniem cieczy, gazów i pyłów, przy których mogą powstać mieszaniny wybuchowe np.:

- 1) przygotowywanie do stosowania gazów, cieczy i pyłów,
- 2) stosowanie tych cieczy i pyłów do malowania, lakierowania, klejenia, mycia i nasycania,
- 3) suszenie substancji palnych,
- 4) usuwanie pozostałości tych substancji ze stanowisk pracy.

Do przestrzegania postanowień opracowania zobowiązani są wszyscy pracownicy uczestniczący bezpośrednio lub pośrednio w wykonywaniu prac pożarowo-niebezpiecznych oraz pracownicy nadzorujący przebieg tych prac.

Wytyczne zabezpieczenia prac pożarowo-niebezpiecznych

1. Przygotowanie budynku i pomieszczeń do prowadzenia prac pożarowo-niebezpiecznych polega na:

- a) oczyszczeniu pomieszczeń lub miejsc, gdzie będą wykonywane prace, z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń,
- b) odsunięciu na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkich przedmiotów palnych i niepalnych w opakowaniach palnych,
- c) zabezpieczeniu przed działaniem np. odprysków spawalniczych materiałów, których usunięcie na bezpieczną odległość nie jest możliwe, przez odsłonięcie ich np. arkuszami blachy, płytami gipsowymi itp.,
- d) sprawdzeniu, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie wskutek przewodnictwa cieplnego bądź rozprysków spawalniczych nie wymagają zastosowania lokalnych zabezpieczeń,
- e) uszczelnieniu materiałami niepalnymi wszelkich przelotowych otworów kanalizacyjnych, kablowych, wentylacyjnych itp. znajdujących się w pobliżu miejsca prowadzenia prac,
- f) zabezpieczeniu przed rozpryskami spawalniczymi lub uszkodzeniami mechanicznymi kabli, przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacyjnych z palną izolacją o ile znajduje się w zasięgu zagrożenia spowodowanego pracami pożarowo-niebezpiecznymi,
- g) sprawdzeniu, czy w miejscu planowanych prac nie prowadzono tego dnia prac malarskich lub innych przy użyciu substancji łatwo zapalnych,
- h) przygotowaniu w miejscu dokonywania prac pożarowo-niebezpiecznych m.in.:
  - 1) napełnionych wodą metalowych pojemników na rozgrzane odpadki np. drutu spawalniczego, elektrod itp.,
  - 2) materiałów osłonowych i izolacyjnych niezbędnych do zabezpieczenia toku prac,
  - 3) niezbędnego sprzętu pomiarowego np. do pomiaru stężeń par i gazów palnych w rejonie prowadzenia prac, podręcznego sprzętu gaśniczego,
  - 4) zapewnieniu stałej drożności przejść, dróg i wyjść ewakuacyjnych z miejsc prowadzenia prac pożarowo-niebezpiecznych.

2. W czasie wykonywania prac pożarowo-niebezpiecznych przy użyciu cieczy, gazów i pyłów mogących tworzyć z powietrzem mieszaniny wybuchowe należy przestrzegać następujących zasad:

- a) na stanowiskach pracy mogą znajdować się stosowane tam ciecze, gazy i pyły palne w ilości niezbędnej do prowadzenia prac, z zapasem umożliwiającym utrzymanie ciągłości pracy,
- b) zapas substancji znajdującej się na stanowisku pracy powinien być przechowywany w niepalnych (lub innych dopuszczonych), szczelnych opakowaniach,
- c) pozostawianie opróżnionych opakowań na stanowisku pracy jest zabronione,
- d) po zakończeniu prac wszystkie naczynia, wanny i pojemniki należy szczelnie zamknąć lub zabezpieczyć w inny sposób przed emisją do otoczenia znajdujących się w nich substancji tworzących z powietrzem mieszaniny wybuchowe,
- e) ciecz, gazy i pyły oraz ich pozostałości nie powinny zalegać na urządzeniach stanowiska, w przewodach wentylacyjnych i na podłożu,
- f) prace niebezpieczne pożarowo w pomieszczeniach (urządzeniach) zagrożonych wybuchem, lub w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo zapalnych cieczy lub palnych gazów, mogą być prowadzone wyłącznie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w pomieszczeniu nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości,

3. Miejsce wykonywania prac pożarowo-niebezpiecznych należy wyposażyć w podręczny sprzęt gaśniczy w ilości i rodzaju umożliwiającym likwidację wszystkich źródeł pożaru.

4. Po zakończeniu prac pożarowo-niebezpiecznych w budynku, pomieszczeniach oraz w pomieszczeniach sąsiednich należy przeprowadzić dokładną kontrolę, mającą na celu stwierdzenie, czy nie pozostawiono tłących lub żarzących się cząstek w rejonie prowadzenia prac, czy nie występują jakiegokolwiek objawy pożaru oraz czy sprzęt (np. spawalniczy) został zdemontowany, odłączony od źródeł zasilania i należyście zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Kontrolę taką należy ponowić po upływie 4 godzin, a następnie 8 godzin, licząc od czasu zakończenia prac pożarowo-niebezpiecznych.

5. Prace pożarowo-niebezpieczne powinny być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje, zaś sprzęt używany do wykonywania prac powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru.

6. Butle z gazami sprężonymi mogą znajdować się na terenie obiektu wyłącznie w okresie wykonywania prac i pod stałym nadzorem.

Przykładowe zezwolenie na przeprowadzenie prac pożarowo-niebezpiecznych:

Szkoła Podstawowa Nr 11

Siedlce ul. Wiśniowa 5

ZEZWOLENIE nr .....

na przeprowadzenie prac pożarowo - niebezpiecznych.

1. Miejsce pracy

.....

2. Rodzaj pracy

.....

3. Czas pracy, dnia .....od godz. .... do dnia .....godz.

.....

4. Zagrożenie pożarowe - wybuchowe w miejscu pracy

.....

.....

5. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru lub wybuchu

.....

.....

6. Środki zabezpieczenia:

a) Przeciwpożaro-

we.....

.....

b) BHP

.....

c) Inne

.....

7. Sposób wykonania pracy

.....

.....

8. Odpowiedzialni za:

a) przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku prac pożarowo - niebezpiecznych

Nazwisko ..... Wykonano Podpis .....

b) wyłączenie spod napięcia *:

Nazwisko ..... Wykonane Podpis .....

c) Dokonanie analizy stężenia par cieczy, gazów, pyłów *:

Nazwisko ..... Wykonano. W miejscu prac nie występują niebezpieczne stężenia.

Podpis .....

d) Stosowanie środków zabezpieczających , organizację pracy i instruktaż:

Nazwisko ..... Przyjąłem do wykonania.

Podpis .....

9. Zezwalam na rozpoczęcie robót.

(zezwolenie może nastąpić po złożeniu podpisów przez osoby wymienione w pkt. 8).

.....
(podpis wypisującego)

.....
(podpis kierownika)

10. Pracę zakończono dnia .....godz. ....

Wykonał ..... (imię i nazwisko).....

11.Stanowisko pracy i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odebranie robót

Skontrolował

.....
(podpis)

.....
(podpis)

Uwaga: odbierający przekazuje zezwolenie wydającemu po zakończeniu robót.
* - niepotrzebne skreślić

9. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU LUB INNEGO MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA

9.1. Zasady alarmowania Obiektu o zaistniałym zagrożeniu

W przypadku wystąpienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia na terenie obiektu, bądź oznak świadczących o możliwościach ich powstania, każdy użytkownik obiektu zobowiązany jest zaalarmować krzykiem o zdarzeniu osoby znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie.

9.2. Zasady postępowania użytkowników obiektu do czasu przybycia służb ratowniczych

1. Pracownik / użytkownik obiektu, który pierwszy zauważył pożar lub inne miejscowe zagrożenie obowiązany jest natychmiast :
  - a) zaalarmować osoby znajdujące się w pobliżu miejsca zdarzenia,
  - b) powiadomić o pożarze przełożonych,
  - c) telefonicznie wezwać Państwową Straż Pożarną tel. 998.
2. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego ze strażą pożarną należy przekazać następujące informacje:
  - a) miejsce powstania pożaru (dokładny adres obiektu i usytuowanie źródła pożaru),
  - b) numer telefonu, z którego dokonano zgłoszenia oraz swoje nazwisko,
  - c) zwięzły opis sytuacji pożarowej (m.in. podać jakie materiały są objęte i zagrożone pożarem, czy istnieje zagrożenie życia ludzi itp.),
  - d) słuchawkę telefoniczną można odłożyć dopiero po otrzymaniu informacji, że zgłoszenie o pożarze zostało przyjęte a następnie należy odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie wiarygodności zgłoszenia.
3. W razie zaistniałej potrzeby należy zaalarmować:

a) Pogotowie Ratunkowe	tel. 999
b) Pogotowie Policji	tel. 997
c) Pogotowie Energetyczne	tel. 991

Ponadto należy w miarę możliwości:

4. Podjąć działania ograniczające skutki zdarzenia, a w przypadku pożaru rozpocząć akcję gaśniczą przy użyciu gaśnic lub hydrantów wewnętrznych (upewniając się, czy w zasięgu działania strumienia wodnego nie ma materiałów i urządzeń w obrębie napięć elektrycznych).

9.3. Obowiązki organizatora akcji ratowniczej

W przypadku powstania pożaru, a w szczególności innego zagrożenia, do czasu przybycia sił i środków Państwowej Straży Pożarnej, organizatorem i kierującym akcją jest zarządzający obiektem lub osoba działająca z jego upoważnienia.

Do obowiązków organizatora akcji ratowniczej należy przede wszystkim:

1. Ocena zaistniałej sytuacji,
2. Ustalenie możliwości i sposobu ograniczenia skutków zdarzenia,
3. Uruchomienie własnych sił i środków, w celu podjęcia koniecznej ewakuacji i udzielenia pomocy poszkodowanym i zapoczątkowania akcji ratowniczej,
4. Ścisłe współdziałanie (informacje, doradztwo) z kierującym akcją ratowniczą dowódcą przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej,
5. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz likwidacji jego skutków po zakończeniu akcji ratowniczej.

9.4. Obowiązki osób biorących udział w akcji ratowniczej i kierowanie

akcją

Osoby biorące udział w akcji ratowniczo-gaśniczej obowiązani są stosować się do poleceń osoby kierującej akcją. Akcję gaśniczą należy podjąć natychmiast po zauważeniu pożaru przy użyciu gaśnic, niezależnie od realizacji obowiązku wezwania straży pożarnej.

Do obowiązków osób biorących udział w akcji ratowniczo-gaśniczej należy:

- ratowanie zagrożonego życia ludzkiego,
- wpływanie swoim zachowaniem i postępowaniem na utrzymanie spokoju i przeciwdziałanie panice,

- prowadzenie akcji gaśniczej przy użyciu sprzętu znajdującego się w pobliżu miejsca pożaru oraz sprzętu dostarczonego z innych części obiektu,
- wyłączenie dopływu prądu elektrycznego do pomieszczeń objętych pożarem, usunięcie z zasięgu działania ognia wszystkich materiałów pożarowo-niebezpiecznych (pojemniki z cieczami palnymi) oraz cennych maszyn, urządzeń i dokumentów,
- unikanie otwierania drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, celem przeciwdziałania dopływowi powietrza sprzyjającemu rozprzestrzenianiu się pożaru.

Wszyscy użytkownicy obiektu powinni znać:

- miejsce rozmieszczenia gaśnic na terenie obiektu,
- sposób posługiwania się wszystkimi rodzajami sprzętu gaśniczego znajdującego się na terenie obiektu,
- usytuowanie głównych wyłączników prądu.
- zorganizować ewakuację w przypadku uznania jej za konieczną przez dowódcę akcji ratowniczo-gaśniczej.

Do czasu przybycia straży pożarnej akcją ratowniczo-gaśniczą kieruje zarządzający obiektem lub w czasie jego nieobecności inna wyznaczona osoba.

Z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia zastępów Państwowej Straży Pożarnej kierownictwo akcją przejmuje dowódca przybyłej jednostki ratowniczo-gaśniczej. Dotychczasowy kierownik akcji jest zobowiązany udzielać dowódcy Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej niezbędnych informacji dotyczących przeznaczenia pomieszczeń w obiekcie w którym powstało zagrożenie, usytuowania składnic środków palnych, cennej aparatury, składnic dokumentów, punktów czerpania wody (hydrantów ulicznych), wyłączników prądu elektrycznego oraz krótko scharakteryzować trwającą akcję ratowniczą.

Podjęcie działań przez jednostki straży pożarnej nie zwalnia pracowników od aktywnego udziału w akcji ratowniczo-gaśniczej. Dowódca akcji ratowniczej współpracuje z kierownikiem obiektu w zakresie uruchamiania sił i środków innych

podmiotów ratowniczych. Decyzje kierującego akcją są ostateczne i podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

9.5. Obowiązki służby dozoru obiektu

- podczas nieobecności zarządzającego obiektem służba dozoru obiektu przejmuje jego obowiązki, a mianowicie:
  - a) wykonuje czynności opisane wyżej,
  - b) w przypadku zauważenia oznak świadczących o powstaniu pożaru lub innego miejscowego zagrożenia organizuje i prowadzi akcję gaśniczą przy pomocy gaśnic,
  - c) w przypadku gdy rozmiary zagrożenia przekraczają jej możliwości alarmuje jednostki interwencyjne (straż pożarną, policję, pogotowie ratunkowe).
  - d) informuje o zdarzeniu kierownictwo obiektu
  - e) po przybyciu jednostek interwencyjnych na miejsce zdarzenia przekazuje przybyłemu d-cy akcji informacje o podjętych do tej pory działaniach, o zagrożeniach wynikających z funkcjonowania obiektu, o lokalizacji głównych wyłączników prądu, o miejscach usytuowania hydrantów przeciwpożarowych ulicznych,
  - f) obowiązkiem służby dozoru obiektu jest znajomość pełnego stanu osobowego mieszkańców obiektu, jak i ilości osób postronnych przebywających w obiekcie.

9.6. Zabezpieczenie pogorzeliska

Po zakończonej akcji ratowniczej kierownik akcji ratowniczej przekazuje teren Zarządzającemu Obiektem, który powinien między innymi:

- a) ustanowić dozór,
- b) przystąpić do porządkowania terenu działań,
- c) zabezpieczyć teren przed ewentualnym wystąpieniem ponownej awarii lub powtórnego pożaru,

9.7 Zasady postępowania w innych sytuacjach awaryjnych

Płonąca odzież

- Przewrócić osobę poszkodowaną tak, aby płonąca powierzchnia znalazła się na wierzchu - jeżeli jest to konieczne należy zastosować siłę, aby osoba wykonała nasze polecenia.
- Zadusić płomienie przy pomocy koca gaśniczego lub podobnego materiału owijając go szczelnie wokół ciała osoby poszkodowanej zaczynając od miejsca najbliższej głowy.
- Zadzwonić po Pogotowie Ratunkowe
- Nie stosować żadnych gaśnic, nie zdejmować odzieży z osoby poszkodowanej.
- Miejsca poparzeń chłodzić zimną wodą.

10. ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ DLA OSÓB BĘDĄCYCH ICH STAŁYMI UŻYTKOWNIKAMI

Wszyscy stali użytkownicy obiektu ponoszą odpowiedzialność za przestrzeganie podstawowych zasad i przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Użytkownicy obiektu powinni znać i mieć:

- znajomość zagrożenia pożarowego występującego w obiekcie,
- znajomość zasad postępowania w przypadku powstania pożaru,
- orientację w rozmieszczeniu gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych a także umieć obsługiwać podręczny sprzęt gaśniczy,
- znajomość zasad działania technicznych środków zabezpieczeń przeciwpożarowych,
- znajomość przebiegu dróg ewakuacyjnych oraz lokalizacji wyjść ewakuacyjnych
- znajomość wytycznych przeprowadzania sprawnej ewakuacji osób i mienia
- udziału w akcji ratowniczo-gaśniczej i podporządkowania się poleceniom kierującego akcją jeżeli nie zagraża to ich zdrowiu i życiu,
- udziału w szkoleniach przeciwpożarowych,
- niezwłocznego zgłaszania usterek mogących spowodować pożar,
- przestrzegania obowiązujących przepisów ochrony przeciwpożarowej, postanowień niniejszej opracowania oraz przepisów wewnętrznych obowiązujących w budynku.

Każdy stały użytkownik obiektu powinien wiedzieć, że zabronione jest m.in.

- pozostawianie bez dozoru włączonych do sieci odbiorników energii elektrycznej (z wyjątkiem oświetlenia nocnego)
- ustawiania dozwolonych do eksploatacji grzejnych urządzeń elektrycznych na przedmiotach i materiałach palnych
- umieszczania materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5m od punktów świetlnych
- używania ognia otwartego na terenie Obiektu z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych.

- gromadzenia i przechowywania materiałów palnych w miejscach do tego celu nie przeznaczonych
- zastawiania lub zamykania:
  - ⇒ wyjść ewakuacyjnych i drzwi położonych na drogach ewakuacyjnych
  - ⇒ dojść do wyjść ewakuacyjnych, tablic rozdzielczych energii elektrycznej, wyłączników prądu elektrycznego, sprzętu gaśniczego, hydrantów, głównych wyłączników.

Obowiązki Zarządzającego obiektem

Zarządzający obiektem odpowiada za organizację i utrzymanie porządku oraz za stan i należytą eksploatację wszelkiego rodzaju instalacji i urządzeń technicznych. Jest on w szczególności zobowiązany do:

- zaopatrzenia obiektu w gaśnice zgodnie z normatywem, a następnie zapewnienia ich przeglądów, konserwacji i napraw.
- zapewnienia sprawności technicznej urządzeń przeciwpożarowych, urządzeń wodnych przeznaczonych dla celów gaśniczych oraz urządzeń grzewczych, elektrycznych, wentylacyjnych oraz prowadzenia związanej z tym dokumentacji.
- dopilnowania zakazu składowania na drogach ewakuacyjnych i dojazdach do obiektu jakichkolwiek materiałów, sprzętu i przedmiotów jak również zapewnienia dostępu do wyłączników głównych
- dopilnowania zakazu przechowywania materiałów łatwo zapalnych w miejscach niedozwolonych
- umieszczenia w miejscach widocznych napisów lub znaków ostrzegawczo-porządkowych, instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem tel. alarmowych,
- oznakowania znakami zgodnymi z PN dróg, wyjść i kierunków ewakuacji,
- zapoznania z treścią instrukcji bezpieczeństwa pożarowego,
- zapoznania podległych sobie pracowników z zasadami obsługi gaśnic i postępowaniem na wypadek pożaru,

- zapewnienia sprawności środków łączności telefonicznej oraz umieszczenia w widocznych miejscach instrukcji alarmowania na wypadek pożaru

11. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Wszyscy użytkownicy obiektu zobowiązani są do zapoznania się z niniejszym opracowaniem i przestrzegania jego ustaleń.
2. Przyjęcie do wiadomości postanowień opracowania użytkownicy potwierdzają własnoręcznym podpisem.
3. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 1 do Opracowania
4. Postanowienia opracowania obowiązują również pracowników innych firm wykonujących prace na terenie obiektu (obowiązek zapoznania ww. pracowników z postanowieniami opracowania uwzględniającymi charakter ich działalności należy do zarządzającego).

Niniejsze opracowanie nie zwalnia od konieczności poznania i przestrzegania wymagań ochrony przeciwpożarowej określonych w przepisach szczegółowych, wewnętrznych i zarządzeniach.

12. INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU

Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów , wprowadza się do stosowania niniejszą instrukcję.

I. Alarmowanie o niebezpieczeństwie

1. Każdy kto zauważy pożar zobowiązany jest niezwłocznie:

- a) Powiadomić o pożarze osoby znajdujące się w sąsiedztwie lub obiekcie.
- b) Powiadomić o zdarzeniu kierownictwo obiektu,
- c) Telefonicznie lub w inny dostępny sposób zawiadomić Straż Pożarną podając:

- gdzie się pali: adres, nazwę obiektu i kondygnację,
- co się pali: dach, sala lekcyjna, pomieszczenia biurowe, itp,
- czy jest zagrożone życie ludzkie,
- swoje imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego się dzwoni.

UWAGA: Po odłożeniu słuchawki chwilę odczekać, na ewentualne sprawdzenie wiarygodności zgłoszenia.

- d) Powiadomić kierownictwo obiektu o zaistniałym zdarzeniu.

II. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru

1. Równocześnie z zaalarmowaniem o niebezpieczeństwie należy przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy hydrantów wewnętrznych lub podręcznego sprzętu gaśniczego, udzielania pomocy osobom poszkodowanym lub zagrożonym.

2. Przystąpić do ewakuacji osób znajdujących się w obiekcie ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.

3. W miarę możliwości zabezpieczyć mienie, dokumentację i inne wartościowe przedmioty przed pożarem i osobami postronnymi.

4. Do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych akcją kieruje Zarządzający obiektem , a w przypadku jego nieobecności osoba wyznaczona , lub osoba najbardziej opanowana i energiczna.

5. Po przybyciu jednostek ratowniczo-gaśniczych kierowanie akcją przejmuje kierownik akcji ratowniczej, który ma prawo żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, osób fizycznych.

6. Osoby postronne korzystające z obiektu powinny zachować spokój i podporządkować się osobom kierującym ewakuacją.

III. Wykaz telefonów alarmowych

Państwowa Straż Pożarna   998, 112

Policja   997

Pogotowie ratunkowe   999

IV. Postanowienia końcowe

Osoby nie przestrzegające postanowień niniejszej instrukcji i przepisów przeciwpożarowych podlegają sankcjom przepisów wewnętrznych lub kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń.

13. KARTA AKTUALIZACJI OPRACOWANIA

Zgodnie z § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów niniejszą instrukcję należy poddawać okresowej aktualizacji - przykładową kartę aktualizacji przedstawiono niżej:

Lp.	Imię i nazwisko, stanowisko służbowe	Data aktualizacji	Zakres aktualizacji	Uwagi
1				
2				

14. SPOSOBY ZAPOZNANIA UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTU, W TYM ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW, Z PRZEPISAMI PRZECIWPOŻAROWYMI ORAZ TREŚCIĄ PRZEDMIOTOWEJ INSTRUKCJI

Każdy zarządca obiektu posiada obowiązek zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi, obsługą gaśnic i zasadami ich stosowania, warunkami organizacyjnymi prowadzenia ewakuacji obiektu.

Sposób tworzenia warunków do zapoznania się z wyżej wymienionymi tematami leży w gestii zarządzającego obiektem. Forma i sposób zaznajamiania się z tematyką ochrony przeciwpożarowej jest dowolna, jednak każdy z użytkowników musi posiadać praktyczną umiejętność obsługi gaśnic i znać zasady prowadzenia ewakuacji i zachowania się w przypadku powstania zagrożenia. Wskazane jest prowadzenie szkoleń doskonalących w wyżej wymienionych tematach oraz okresowe prowadzenie ćwiczeń związanych z ewakuacją.

Udział w szkoleniach z zakresu ochrony przeciwpożarowej jest podstawowym obowiązkiem każdego stałego użytkownika obiektu. W wyniku przeprowadzonego szkolenia osoby winien znać:

- przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów, ze szczególnym uwzględnieniem własnego otoczenia ,
przepisy i instrukcje przeciwpożarowe dotyczące budynku obiektowego i zadania z nich wynikające,
- ogólne zasady postępowania w razie powstania pożaru i sposoby jego ograniczania i zwalczania,
- zasady, sposoby i środki alarmowania,
- zasady działania podręcznego sprzętu gaśniczego, rozmieszczenie tego sprzętu i sposoby jego użycia w razie pożaru,
- zasady ewakuacji osób i mienia.

Szkolenie należy przeprowadzić wg następującego programu:

L.p.	Temat	Ilość go- dzin
1.	Podstawowe przepisy prawne z zakresu ochrony przeciwpożarowej, wytyczne i zarządzenia resortowe, instrukcje bezpieczeństwa pożarowego,	1
2.	Zagrożenie pożarowe w obiekcie, przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów,	0,5
3.	Zadania i obowiązki w zakresie zapobiegania pożarom,	0,5
4.	Zadania i obowiązki w przypadku powstania pożaru,	0,5
5.	Ewakuacja ludzi i mienia, sposoby i środki ewakuacji,	0,5
6.	Podręczny sprzęt gaśniczy, praktyczna znajomość sposobu użycia i zastosowania.	1
RAZEM		4

Szkolenie w zakresie ochrony przeciwpożarowej przeprowadza specjalista ds. ochrony przeciwpożarowej lub zarządca obiektu. Uczestnik szkolenia podpisuje oświadczenie (załącznik II), które należy dołączyć do akt osobowych. Szkolenie pracowników należy przeprowadzać, jeżeli:

1. wprowadzone nowe urządzenia techniczne stwarzają szczególne zagrożenie pożarowe lub wybuchowe,
2. wprowadzono istotne zmiany w przepisach lub zabezpieczeniu przeciwpożarowym,
3. przeprowadzona kontrola stanu ochrony przeciwpożarowej wykaże niski poziom znajomości przepisów i zasad bezpieczeństwa pożarowego u pracowników.

ZAŁĄCZNIK I

(Imię i nazwisko)

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam, że zapoznałem/łam się z postanowieniami zawartymi w Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Szkoły Podstawowej Nr 11 im. Jana Pawła II, zlokalizowanej w Siedlcach przy ul. Wiśniowej 5, które zobowiązuję się przestrzegać.

.....
Podpis

Siedlce, dnia _____

(Imię i nazwisko)

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam, że zapoznałem/łam się z obowiązującymi zasadami w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych oraz postępowania w przypadku pożaru w Szkole Podstawowej Nr 11 im. Jana Pawła II, zlokalizowanej w Siedlcach przy ul. Wiśniowej 5.

.....
Podpis

Siedlce, dnia _____

ZAŁĄCZNIK III

FOTOLUMINESCENCYJNE SYSTEMY EWAKUACYJNE - ZNAKI EWAKUACYJNE I INFORMACYJNE ZASTOSOWANE W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 11 IM. JANA PAWŁA II, ZLOKALIZOWANEJ W SIEDLCACH PRZY UL. WIŚNIOWEJ 5

Zapewnienie możliwości ewakuacji oznacza nie tylko istnienie w każdym obiekcie i na każdym terenie dróg ewakuacyjnych o parametrach pozwalających na bezpieczne opuszczenie przez ludzi strefy objętej lub zagrożonej pożarem, lecz również takie oznakowanie tych dróg, które umożliwi ich bezbłędną identyfikację w czasie ewakuacji. Dochodzi do tego konieczność odpowiedniego wskazania drogi prowadzącej na drogę ewakuacyjną w tych pomieszczeniach, w których wymagane są co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne. Przepisy określają drogi ewakuacyjne jako poziome lub pionowe drogi komunikacji ogólnej, służące do ewakuacji ludzi. Polska Norma PN -92/N-1256/01, 02, której obowiązek stosowania wprowadził Minister Spraw Wewnętrznych, definiuje znaki ewakuacyjne jako znaki informacyjne zapewniające wizualną informację o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej, zarówno przy świetle okiennym lub sztucznym, jak też przy nagłym (awaria) zaniku oświetlenia. W myśl postanowień wymienionej normy, od 1 stycznia 1995 roku należy stosować wyłącznie znaki ewakuacyjne o określonej grafice, rozmiarach i funkcji wykonane na odpowiednim (atestowanym) materiale fotoluminescencyjnym. Oznakowanie fotoluminescencyjne powinno:

- ⇒ identyfikować każde drzwi wyjściowe służące ewakuacji:
- ⇒ dostarczać wyraźną i jednoznaczną informację o kierunku drogi ewakuacyjnej:
- ⇒ zaznaczać położenie schodów i wszelkie inne zmiany poziomu podłogi:
- ⇒ zaznaczać miejsca lokalizacji hydrantów wewnętrznych, gaśnic, zestawu sprzętu pożarniczego, telefonów alarmowych:
- ⇒ zaznaczać miejsca lub pomieszczenia niebezpieczne ze względu na składowe materiały:
- ⇒ lokalizować wyłączniki prądu i zawory innych instalacji,

Znaki ewakuacyjne mają za zadanie ukierunkować w każdym obiekcie ruch strumienia ludzi zgodnie z przyjętą koncepcją ewakuacji. Podstawowa zasada określająca rozmieszczenie znaków ewakuacyjnych mówi, że z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może pojawić się wątpliwość co do kierunku ewakuacji powinien być widoczny znak ewakuacyjny. Należy jednocześnie dążyć do umieszczania znaków fotoluminescencyjnych możliwie blisko źródeł światła. Znaki umieszczane na ścianach należy instalować na wysokości ok. 150 cm odpowiadającej średniej wysokości normalnej linii środkowej widzenia lub nad drogą ewakuacyjną na wysokości ok. 200 cm prostopadle do kierunku ruchu strumienia ludzi. Znaki identyfikujące drzwi i wyjścia ewakuacyjne umieszczamy bezpośrednio nad drzwiami. Przy ustalaniu rodzaju i rozmieszczeniu znaków bezpieczeństwa w obiekcie należy uwzględnić charakterystykę pożarową obiektu, rozwiązania budowlano-instalacyjne obiektu, a także sposoby zagospodarowania powierzchni i pomieszczeń budynku. Ilość rozmieszczonych tablic jest wielkością minimalną niezbędną do prawidłowego oznakowania obiektu, a jeżeli powstanie potrzeba rozszerzenia zakresu i rodzaju oznakowania - należy przeprowadzić to zgodnie z zapisami polskich norm: PN-92/N-01256/01 - znaki ochrony przeciwpożarowej oraz PN-92/N-01256/02 - znaki ewakuacyjne

Przy pożarach w budynkach większość wypadków śmiertelnych powoduje dym. Prosty system luminescencyjny, dający oznakowanie dróg ewakuacyjnych, może znacznie ułatwić szybkie znalezienie drogi ewakuacyjnej przez ludzi znajdujących się w budynku. Luminescencyjny system ewakuacyjny jest kombinacją materiałów świecących umieszczonych w budynku, w taki sposób, że widoczne wskazówki ułatwiają ewakuację w sposób bezpieczny z zachowaniem porządku, oraz zapobiegają panice w razie awarii prądu. Materiały luminescencyjne wchłaniają i magazynują energię świetlną ze światła naturalnego lub sztucznego, a następnie emitują ją w postaci jasnego świecenia w ciemności, gdy źródło światła zostanie przerwane lub przesłonięte. Świecenie to zmniejsza się z upływem czasu, lecz dla oczu zaadaptowanych do ciemności jest widziane przez osiem godzin. W przypadku wystąpienia nagłej ciemności materiały luminescencyjne świecą jasno, co pozwala osobom

przebywającym w obiekcie na zorientowanie się w otoczeniu. Intensywność świecenia materiałów zmniejsza się w mniej więcej takim samym tempie, jak oko ludzkie przyzwyczaja się do ciemności, dając z reguły dobrą widzialność przez okres jednej godziny, co jest czasem więcej niż wystarczającym do ewakuowania każdego budynku. Celem systemu luminescencyjnego jest zapewnienie wszystkim znajdującym się w budynku, w każdej jego części „drogi świetlnej”, po której można łatwo i bezpiecznie, w ciemności do odpowiedniego wyjścia. Celem wtórnym jest umożliwienie zlokalizowania i posłużenia się niezbędnym sprzętem, takim jak gaśnice, telefony alarmowe, zawory, wyłączniki, ręczne ostrzegacze pożarowe. Ważniejsze korzyści płynące z systemów luminescencyjnych są następujące:

- umożliwiają one bezpieczną, uporządkowaną (zorganizowaną) i szybką ewakuację z budynków w warunkach zaciemnienia,
- w sytuacjach, gdzie ewakuacja nie jest potrzebna, zapewniają orientację i pewność, zmniejszając tym samym możliwość powstania paniki,
- zakładając, że przed zaciemnieniem były wystawione na działanie światła o normalnym natężeniu nie mogą zawieść,
- działają nawet przy zadymieniu, które przysłoniłoby systemy elektronicznie sterowane, chyba że byłyby one zamontowane blisko poziomu podłogi,
- są prostsze i ekonomiczne, możliwe do zainstalowania w każdym budynku, a szczególnie w budynkach użyteczności publicznej,
- nie wymagają oprzyrządowania, konserwacji, są odporne na gorąco i zimno.

W załączeniu przedstawiono graficznie schemat układu komunikacji służącego celom ewakuacji z zastosowaniem znaków bezpieczeństwa i znaków ewakuacyjnych.

ZAŁĄCZNIK IV

Metody ewakuacji osób

1. Metodyka ratowania ludzi.

Ewakuacja osób musi być rozpoczęta natychmiast po zauważeniu zdarzenia i stwierdzeniu zagrożenia życia lub zdrowia ludzi. Podejmując decyzję o ewakuacji należy:

- w pierwszej kolejności ewakuować osoby z pomieszczeń, w których powstał pożar i z pomieszczeń bezpośrednio zagrożonych jego rozwojem,
- określić i wskazać drogi ewakuacji,
- ustalić liczbę osób do ewakuacji oraz uzyskać informację o stanie zdrowia osób ewakuowanych.

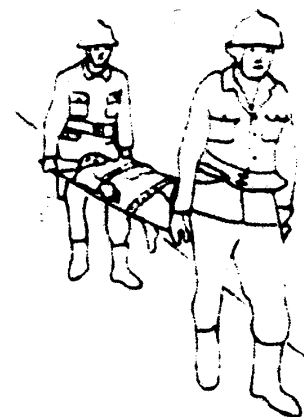
Przygotowanie osób do opuszczenia zagrożonych pomieszczeń polega na zwięzłym poinformowaniu ich o zaistniałej sytuacji oraz o kierunku i sposobie opuszczania niebezpiecznej strefy. Należy pamiętać, że ogłoszenie ewakuacji powinno być podane w formie, z której jednoznacznie i dla wszystkich wynikała by konieczność pełnej mobilizacji sił i potrzeba natychmiastowego opuszczenia pomieszczeń.

Nigdy nie należy dopuszczać do ewakuacji przebiegającej przypadkowo i chaotycznie, kiedy osoby rozpoczynają ewakuację równocześnie, wzajemnie sobie przeszkadzając i blokując wyjścia ewakuacyjne.

Zasadą nadrzędną jest przystąpienie w pierwszej kolejności do ewakuacji osób z tych pomieszczeń, w których powstało zdarzenie lub znajdujących się na drodze jego rozprzestrzeniania.

2. Sposoby ewakuacji.

Ewakuacja osób jest szczególnie utrudniona gdy występują poszkodowani, wymaga bowiem użycia noszy sanitarnych bądź zastosowania odpowiednich chwytów pozwalających na ich wyniesienie. Najczęściej stosowaną metodą przenoszenia poszkodowanych jest użycie noszy (rys. 1).

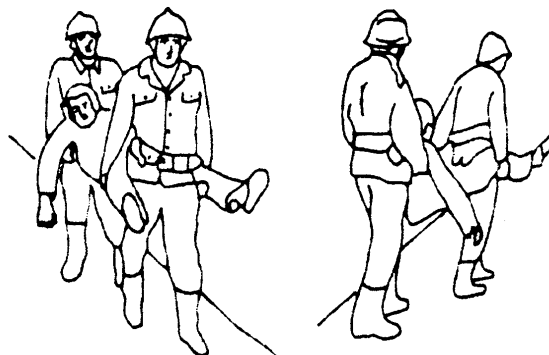

Rys.1

Zapięcie pasów noszy pozwala na zwiększenie stabilności układu „pacjent-nosze”, dając większą swobodę i pewność poruszania się ratownikom. Bardzo ważnym problemem przy stosowaniu tej metody jest brak wyposażenia w nosze omawianego obiektu.

Przenoszenie osoby ratowanej przez dwie osoby można się odbyć przy zastosowaniu poniższych chwytów:

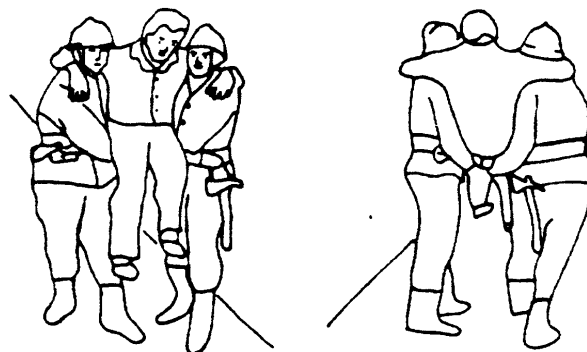
- chwyt „kończynowy” (rys. 2) - jeden z ratujących chwytą ewakuowanego pod pachy, stojąc od strony jego głowy, a drugi pod kolana, stojąc tyłem do ratowanego, ewakuowanego wnoszą nogami do przodu,

Rys.2

- przenoszenie „na stołeczku” (rys. 3)

- ratownicy odpowiednim uchwytem dłoni tworzą siedzenie z rąk, na których siada ratowany, trzymając ratowników za szyję; ratownicy lekko zwróceni do siebie, ukośnie do kierunku ewakuacji, wnoszą ratowanego; wnoszenie osób przy

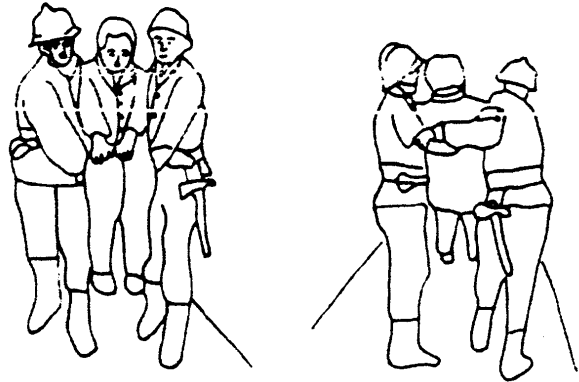

Rys.3

zastosowaniu „stołeczka” może mieć miejsce wówczas, gdy ewakuowany jest w stanie pomagać sobie rękami,

- chwyt „huśtawkowy” (rys.4) - ratownicy chwytają się za ręce „zewnątrzne”; rękami „wewnętrznymi” po wzajemnym uchwycie na wysokości łokcia zabezpieczają ratowanego od tyłu, tworząc oparcie na wysokości górnej części jego pleców; chwyt „huśtawkowy” stosuje się w wypadku ratowania osób, które doznały obrażeń jednej lub obu rąk i nie mogą trzymać się za szyję ratowników,

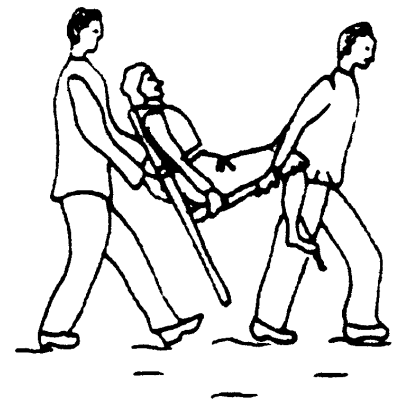
- chwyt „hamakowy” - ratownicy posługują się drążkiem o długości ok. 1,7 m, do którego przywiązany jest koc, a w nim - jak w hamaku - ułożony jest ratowany; w ten sposób można przenieść od razu dwie dorosłe osoby lub dzieci,

Rys.4

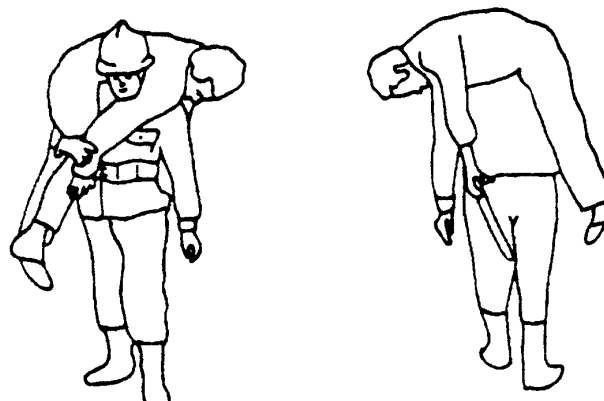
- chwyt „kombinowany” - ratownicy chwytają się za dłonie, na których siada ratowany, „zewnątrznymi” rękami chwytają za nadgarstki rąk ewakuowanego, którymi obejmuje on szyję ratujących,

- dogodnym sposobem ewakuowania ludzi jest przenoszenie ich na krzesła (rys. 5) - osobę ratowaną po posadzeniu na krzesło i ewentualnym przywiązaniu do poręczy; jeden z ratowników chwytają za oparcie, pochylając je do tyłu głowa osoby przenoszonej opiera się o jego tułów, drugi ratownik staje tyłem do pierwszego, chwytają za przednie nogi krzesła i unosi je; nogi osoby przenoszonej zwisają na zewnątrz krzesła i po bokach osoby idącej przodem,

Rys. 5

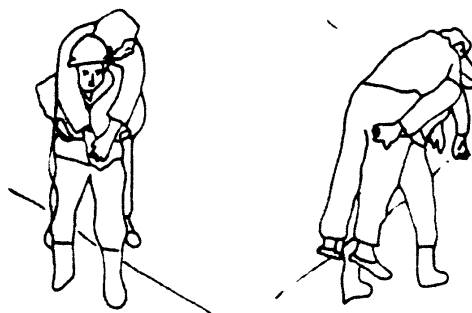
- chwyt „strażacki” (rys. 6) - ratownicy po odpowiednim chwycie wstępnym wykonanym przez ratującego, znajduje się w poprzecznym ułożeniu- zwisając na jego barkach; ratujący ma jedną rękę przełożoną pomiędzy nogami ratowanego, trzymając go za rękę na wysokości nadgarstka, druga ręka ratowanego zwisa swobodnie z tyłu,; ratujący ma

Rys.6

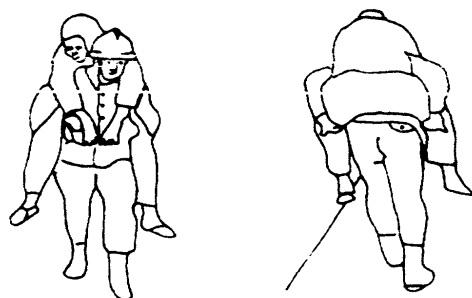
- również drugą rękę wolną i może jej użyć np. do przytrzymania się poręczy schodów, bocznic drabiny itp.,

- chwyt „tłum okowy” (rys. 7) - ratowany obejmuje ręce od tyłu przez ramiona ratownika, aby zwiślały na piersi ratującego; ciało powinno spoczywać na plecach ratownika w taki sposób, aby nogi zwiślały 15-20 cm nad ziemią; w określonych przypadkach ratujący przytrzymuje zwisające ręce przenieszonego; może też czynić to jedną ręką, używając drugiej do lepszego ułożenia i przytrzymania ratowanego

Rys.7

- na plecach lub złapania się poręczy, np. przy schodzeniu po schodach,
- chwyt „na barana” (rys. 8) - ratowany leży na plecach ratownika i przytrzymuje się rękami za jego szyję; ratujący podchwycem pod kolana przytrzymuje ratowanego w ten sposób, aby środek ciężkości ratowanego znajdował się na wysokości krzyża ratującego; ratownik, podobnie jak w przypadku chwytu

Rys.8

„tłumokowego”, jest lekko pochylony do przodu,

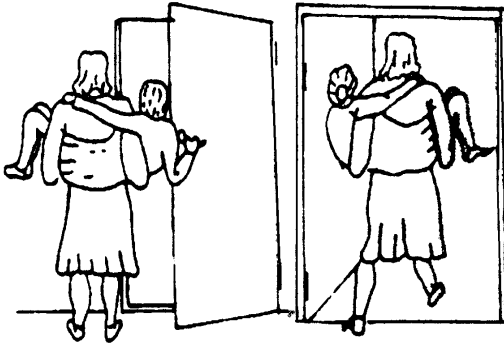
- chwyt „biodrowy” (rys. 9) - ratujący przysiadając tyłem przy osobie leżącej i ujmując ją jedną ręką pod pachami od strony pleców, drugą pod kolanami; po uchwyceniu jej podnosi się z pozycji siedzącej i pochylony nieco ku przodowi wynosi ratowanego; ciężar ratowanego rozkłada się równomiernie na biodrach ratującego, co pozwala osobie o przeciętnej sile przenosić osobę o większej

Rys. 9

wadze; przy stosowaniu chwytu biodrowego należy podczas przechodzenia przez drzwi i na schodach zwrócić uwagę, aby ratowany nie doznał obrażeń; w tym celu ratujący powinien w takich sytuacjach przechodzić bokiem (rys. 10), a przy przejściach przez drzwi uważać, aby skrzydło drzwi nie zraniło ratowanego lub nie uderzył on głową o ościeżnicę; dotyczy to zwłaszcza drzwi wahałowych, nie mających wymaganych zaczepów po otwarciu skrzydła; jeżeli osoba jest przytomna, to może sama zwracać uwagę na mijane przedmioty i pomagać w otwieraniu i zamykaniu drzwi,

- chwyt „ciągniony” - ewakuowanego układamy na kocu, obrusie itp.; chwytając to podłoże z ratowanym od jego głowy wyciągamy go z zagrożonego pomieszczenia; ten chwyt umożliwia transport ratowanego w poziomie; jest on bardzo łatwy i nie wymaga większego wysiłku; przy jego zastosowaniu można znosić ranną osobę także przy wykorzystaniu innego uchwytu, wymagającego już większego wysiłku, jak m.in. chwyt „strażacki” lub „biodrowy”,

- chwyt „kołyskowy” - ewakuowaną osobę chwyta się i trzyma przed sobą jak dziecko wyjmowane z kołyski; stosowany przy ewakuacji dzieci lub lżejszych osób, osoby ciężkie można również ewakuować, ale tylko na małe odległości, ponieważ wymaga to od ratującego dużego wysiłku fizycznego,
- ewakuacja o „własnych siłach” - każdej grupie ewakuujących się (nie więcej niż 10 osób) należy przydzielić co najmniej jedną osobę nadzorującą i kierującą ewakuacją; osoby mogą poruszać się przy pomocy innych - ujęte pod rękę, przytrzymując się za szyję innych lub podtrzymywać pod ramiona itp. (rys. 11 i 12).

Rys. 11

Rys. 12

**Organizacja i warunki ewakuacji
na wypadek pożaru lub innego miejscowego zagrożenia
w Szkole Podstawowej Nr 11 im. Jana Pawła II, zlokalizowanej w Siedlcach
przy ul. Wiśniowej 5**

Zapewnienie warunków bezpiecznej ewakuacji polega na spełnieniu wymagań technicznych dla dróg ewakuacyjnych oraz przestrzeganie ustalonych zasad ewakuacji ludzi z obiektów zagrożonych pożarem.

W przypadku wystąpienia zagrożenia, powodującego konieczność ewakuacji decyzje wydaje dyrektor szkoły lub osoba zastępująca go, odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób i mienia w obiekcie. Decyzja ta musi zawierać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania obiektu a także musi określać drogi ruchu i rejon lub pomieszczenia zastępcze dla osób ewakuowanych.

Po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy:

1. Niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające w budynku o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz konieczności ewakuacji. Alarm o ewakuacji należy ogłaszać głosem lub dzwonkiem

Sygnał ustny: Uwaga pożar - proszę zachować spokój i wyprowadzić uczniów na plac alarmowy. Sygnał dzwonkiem: jednonominutowy dzwonek ciągły

2. Kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji poszczególnych osób lub grup ewakuacyjnych, przyjmując założenie, że zgodnie z podstawowymi obowiązkami pracowniczymi, za sprawność i skuteczność ewakuacji osób odpowiedzialne jest kierownictwo szkoły. Ponadto kierujący akcją ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia obiektu określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaj ewakuacji.

4. W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia, oraz pomieszczeń z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Należy dążyć aby wśród ewakuowanych

w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej(z różnych względów) zdolności poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.

4. W przypadku odcięcia dróg ruchu dla pojedynczych osób lub grup, należy niezwłocznie dostępnymi środkami np. telefonicznie, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz strefy powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od dróg wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków i istniejących warunków ewakuować przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek straży lub innych jednostek ratowniczych.

5. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, ze względu na to, że w strefie przypodłogowej dróg ewakuacyjnych panować będzie mniejsze zadymienie. Usta i drogi oddechowe w miarę możliwości zasłonić chustką zmoczoną w wodzie. Sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez silnie zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych, należy poruszać się wśród ścian, aby nie stracić orientacji co do kierunku ruchu.

6. Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń, dokumentacji przedmiotów. Należy wykorzystać do tego wszystkich sprawnych fizycznie pracowników.

7. Po zakończeniu ewakuacji należy dokładnie sprawdzić, czy wszystkie osoby opuściły poszczególne pomieszczenia. W razie niezgodności stanu osobowego ludzi ewakuowanych z ilością osób przebywających w obiekcie, należy natychmiast fakt ten zgłosić jednostkom ratowniczym, przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponowne sprawdzenie pomieszczeń.

8. W przypadku przybycia jednostek straży pożarnej w trakcie akcji, kierujący jej przebiegiem lub osoba zastępująca go zobowiązana jest do złożenia zwięzłej informacji o przebiegu akcji ewakuacyjnej, a następnie do podporządkowania się dowódcy przybyłej straży.

Obowiązki pracowników na wypadek ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego.

- Przerwać natychmiast zajęcia i przygotować się do ewakuacji (sprawdzić stan osobowy klasy)
- Nauczyciel zobowiązany jest zabrać dziennik i razem z uczniami opuścić pomieszczenie udając się korytarzem w kierunku wskazanym przez prowadzącego ewakuację lub zgodnie z kierunkiem oznaczonym znakami ewakuacyjnymi (drzwi do sal pozostawić otwarte).
- W czasie trwania ewakuacji zachować spokój i ciszę.
- Poruszać się szybkim krokiem bez podbiegania i wyprzedzania innych osób.
- Nie wolno zatrzymywać się ani poruszać w kierunku przeciwnym do kierunku ewakuacji.
- Po opuszczeniu budynku należy udać się do ustalonego rejonu ewakuacji. Na plac alarmowy przeznaczają się boisko szkolne.

INSTRUKCJA EWAKUACJI
STANU OSOBOWEGO SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 11 IM. JANA
PAWŁA II, ZLOKALIZOWANEJ W SIEDLCACH PRZY
UL. WIŚNIOWEJ 5

1. Ewakuację stanu osobowego ogłasza i odpowiada za całość akcji dyrektor, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub kierownik administracyjno-gospodarczy.
2. Sygnałem alarmowym rozpoczynającym ewakuację jest jednonuminutowy dzwonek ciągły. Może on być poprzedzony zapowiedzią nadaną przez radiowęzeł szkolny: „UWAGA! Ogłaszam natychmiastową ewakuację stanu osobowego Szkoły
3. Ewakuacja osób z budynku odbywa się oznakowanymi drogami ewakuacyjnymi i wyjściami ewakuacyjnymi do miejsca koncentracji.
4. Ewakuacja jest działaniem zorganizowanym i kontrolowanym, przebiega pod nadzorem dyrekcji, nauczycieli i personelu pomocniczego Szkoły.

Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami odpowiadają za sprowadzenie młodzieży do miejsca koncentracji, sprawdzenie obecności, porównanie ze stanem wcześniejszym i zdanie sprawozdania w miejscu koncentracji osobie nadzorującej, która niezwłocznie składa meldunek ogłaszającemu alarm. Za osoby nadzorujące uważa się kadrę kierowniczą Szkoły, którą w miejsce koncentracji kieruje osoba ogłaszająca alarm.

Pracownicy obsługi opuszczający swoje działy, sprawdzają, czy nikt nie pozostał w pomieszczeniach i meldują o zastanej sytuacji osobie ogłaszającej ewakuację.

5. Ewakuowani pozostają w miejscu koncentracji aż do odwołania akcji lub niezwłocznie udają się w inny wyznaczony przez zarządzającego

ewakuację rejon. Sygnałem kończącym akcję ewakuacyjną jest dzwonek przerywany trwający jedną minutę: 5 sekund dźwięk / 5 sekund przerwa.

- 1. Osoby znajdujące się w pawilonie I na parterze, opuszczają zagrożony teren wyjściami głównymi między pawilonem I a II do ul. Wiśniowej 5 oraz boiska szkolnego.**
- 2. Osoby znajdujące się w pawilonie I na I, II i III piętrze opuszczają zagrożony rejon schodami między pawilonem I i II aż do parteru. Opuszczają teren szkoły dwoma wyjściami między pawilonem I i II (do ul. Wiśniowej i boisk szkolnych)**
- 3. Osoby znajdujące się w pawilonie II na parterze opuszczają szkołę wyjściem głównym do ul. Wiśniowej.**
- 4. Osoby znajdujący się w pawilonie II na II piętrze opuszczają zagrożony rejon schodami między pawilonem I i II aż do parteru. Opuszczają teren szkoły dwoma wyjściami między pawilonem I i II (do ul. Wiśniowej i boisk szkolnych).**
- 5. Osoby znajdujące się w pawilonie II na I i III piętrze opuszczają zagrożony rejon schodami pawilonu II aż do parteru. Opuszczają teren szkoły wyjściem głównym do ul. Wiśniowej.**
- 6. Osoby znajdujące się w pawilonie III na parterze (pomieszczenia gospodarcze, kotłownia, konserwatoria) opuszczają zagrożony teren wyjściami gospodarczymi do ul. Wiśniowej oraz wyjściem w kierunku pawilonu kształcenia zintegrowanego.**
- 7. Osoby znajdujące się w pawilonie III na I, II i III piętrze opuszczają zagrożony rejon schodami pawilonu III do I piętra a następnie schodami pawilonu II do parteru, opuszczając teren szkoły wyjściem głównym do ul. Wiśniowej.**

- 8. Osoby znajdujące się w kompleksie sportowym (sale gimnastyczne, szatnie) opuszczają zagrożony teren wyjściem ewakuacyjnym na boisko szkolne.**
- 9. Osoby znajdujące się w pomieszczeniach pawilonu kształcenia zintegrowanego opuszczają zagrożony rejon wyjściem głównym obok sali gimnastycznej do ul. Czerwonego Krzyża.**
- 10. Osoby znajdujące się na zapleczu kuchennym opuszczają zagrożony teren schodami kuchennymi aż do parteru i opuszczają szkołę do ul. Wiśniowej.**

KARTA PRAKTYCZNEGO SPRAWDZENIA ORGANIZACJI ORAZ WARUNKÓW EWAKACJI

Zgodnie Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, obowiązek przeprowadzania praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji spoczywa na właścicielu lub zarządcy obiektu.

Lp.	Data treningu	Ilość uczniów	Ilość nauczycieli (pracowników)	Uwagi i spostrzeżenia dotyczące treningu ewakuacyjnego

